

Dunavarsány Város Önkormányzatának

Polgármestere

2336 Dunavarsány, Kossuth Lajos utca 18., titkarsag@dunavarsany.hu

24/521-040, 24/521-041, Fax: 24/521-056

www.dunavarsany.hu

ELŐTERJESZTÉS

Dunavarsány Város Önkormányzata Képviselő-testületének

2020. július 14-i nyílt ülésére

Hiv. szám: DV/9769/2020

**Tárgy :Javaslat a Local Agenda 2021-2025 időszakra
vonatköző helyi programjának elfogadására**

Tisztelt Képviselő-testület!

Dunavarsány Város Önkormányzata 2015. márciusában elkészítette Dunavarsány Város fenntartható fejlődésének helyi programját. A program a 2020. évben lejár, melyet szükséges a következő 5 év tekintetében felülvizsgálni.

A fenntartható fejlődés a tágran értelmezett életminőség javulását szolgálja, magában foglalja a környezet minőségét, a demokratikus jogok érvényesülését, a természeti erőforrásokhoz valamint a társadalom nyújtotta szolgáltatásokhoz és intézményekhez való hozzáférést, a teljes testi, lelki egészséget, a szabadidőt, a biztonságot is. A társadalmi jólét a környezetminőség és a társadalmat alkotók életminőségének együttes megnyilvánulása. A fenntarthatóság céljainak megvalósításában fontos szerepe van a helyi (lokális) szinteknek, hiszen a helyi közösségekhez közelebb vannak, könnyebben elérhetők, bizonyos gazdasági jellegű döntésekben önálló döntéseket hozhatnak, hivatalos és strukturált kapcsolatot teremtenek a helyi közösségek és a központi kormányzat és más települések lakossága között.

A város fenntarthatósági fejlődési programjának legfontosabb eleme a település és lakosai és vezetői által fontosnak talált fejlesztési területek, valamint ezekhez csatolt konkrét célok meghatározása. A program elemei Dunavarsány Város tekintetében négy nagy témakört ölelnek fel: gazdasági fenntarthatóság, társadalmi fenntarthatóság, környezeti fenntarthatóság, gazdasági fenntarthatóság. A program a 2021-2025 időszakra terjed ki, ezért a már meglévő Európai Unió pályázatok fenntartási időszakában, valamint a további Európai Unió pályázatok kapcsán is szerepel/szerepelhet a horizontális vállalások között.

Fentiek alapján a következő javaslatot terjesztem a T. Képviselő-testület elé.

Határozati javaslat

A Local Agenda 2021-2025 időszakra vonatkozó helyi programjának elfogadása

Dunavarsány Város Önkormányzatának Képviselő-testülete

a) a jelen határozat meghozatalát segítő előterjesztés 1. számú melléklete szerinti, Dunavarsány Város Fenntartható fejlődésének 2021-2025. időszakra vonatkozó helyi programját változatlan tartalommal elfogadja;

b) felhatalmazza a Polgármestert a Dunavarsány Város Fenntartható fejlődésének helyi programjának aláírására és az egyéb szükséges intézkedések megtételére.

Határidő : azonnal

Felelős: Gergőné Varga Tünde polgármester

A határozati javaslat elfogadása egyszerű többséget igényel.

Az előterjesztést készítette : Kovács Alíz Réka

Dunavarsány, 2020. július 6.

Gergőné Varga Tünde
polgármester

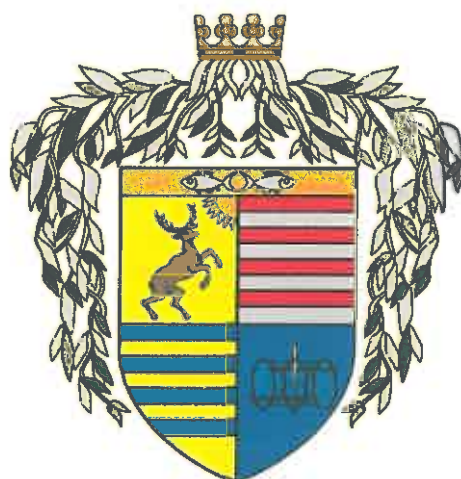
Az előterjesztés törvényes:

dr. Szilágyi Ákos
Jegyző

DUNAVARSÁNY VÁROS
FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSÉNEK HELYI
PROGRAMJA
(2021-2025)

Készítette:
VTK Innosystem Kft.

2020. június

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	5
1 A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS	7
1.1 A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ÉRTELMEZÉSE	7
1.2 A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ALAPELVEI	8
2 A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS HELYI PROGRAMJA	10
2.1 JOGSZABÁLYI HÁTTÉR	10
2.2 A FENNTARTHATÓSÁG LOKÁLIS PROGRAMJÁNAK LÉNYEGE, JELENTŐSÉGE.....	11
2.3 AZ ÖNKORMÁNYZAT SZEREPE A LOCAL AGENDA 21 FOLYAMATÁBAN	12
3 HELYZETELEMZÉS	13
3.1 NEMZETKÖZI KITEKINTÉS	13
3.2 A FENNTARTHATÓSÁG SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS HAZAI FOLYAMATOK.....	17
3.3 DUNAVARSÁNY TELEPÜLÉS JELENLEGI HELYZETE	18
3.3.1 A TELEPÜLÉS RÖVID TÖRTÉNETE	18
3.3.2 TÁRSADALMI JELLEMZŐK.....	19
3.3.2.1 Népesedési folyamatok.....	19
3.3.2.2 Szociális ellátás	23
3.3.2.3 Oktatás.....	25
3.3.2.4 Egészségügy	28
3.3.2.5 Kultúra, társadalmi szervezetek jelenléte.....	28
3.3.3 TERMÉSZETI KÖRNYEZET.....	31
3.3.3.1 Domborzati adatok	31
3.3.3.2 Földtani és talajtani adottságok	31
3.3.3.3 Levegő.....	32
3.3.3.4 Zaj, rezgés	32
3.3.3.5 Víz.....	34
3.3.3.6 Élővilág	35
3.3.3.7 Táj- és természetvédelem	36
3.3.4 ÉPÍTETT KÖRNYEZET	40
3.3.4.1 Kulturális örökségek	40
3.3.4.2 Városi zöldfelületek	41
3.3.5 KÖRNYEZETBIZTONSÁG	42
3.3.6 GAZDASÁGI HELYZETKÉP	43

3.3.6.1 Foglalkoztatási helyzet.....	43
3.3.6.2 Idegenforgalom	46
3.3.7 KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA.....	47
3.3.8 KÖZSZOLGÁLTATÁS.....	48
4 A FENNTARTHATÓSÁG HELYI PROGRAMJÁNAK MEGVALÓSÍTÁSA	54
4.1 FÓRUMOK, PARTNERSÉGI KAPCSOLATOK.....	54
4.2 KÖZÖSSÉGGKÖZPONTÚ PROBLÉMAELEMZÉS	54
4.3 A FENNTARTHATÓSÁGI PROGRAM TELEPÜLÉSI PRIORITÁSAINAK KIJELÖLÉSE, CÉLOK KITŰZÉSE	56
4.3.1 TÁRSADALMI FENNTARTHATÓSÁG PRIORITÁSAINAK ÉS CÉLJAINAK KITŰZÉSE.....	58
4.3.2 KÖRNYEZETI FENNTARTHATÓSÁG PRIORITÁSAINAK ÉS CÉLJAINAK KITŰZÉSE.....	61
4.3.3 GAZDASÁGI FENNTARTHATÓSÁG PRIORITÁSAINAK ÉS CÉLJAINAK KITŰZÉSE.....	65
4.3.4 INTÉZMÉNYI FENNTARTHATÓSÁG PRIORITÁSAINAK ÉS CÉLJAINAK KITŰZÉSE.....	69
5 INDIKÁTOROK ALKALMAZÁSA.....	71
6 VÉGREHAJTÁS, MONITORING.....	75
Felhasznált irodalom.....	77

Táblázatok jegyzéke

3-1. táblázat: Dunavarsány város demográfiai helyzetének alapadatai	19
3-2. táblázat: A település lakónépesség számának változása	19
3-3. táblázat: Népmozgalmi folyamatok Dunavarsány városában	21
3-4. táblázat: A lakások számának növekedése.....	22
3-5. táblázat: A város településrészeinek adatai.....	22
3-6. táblázat: A település lakónépességének várható alakulása 2045-ben	23
3-7. táblázat: Városi népsűrűség (2019-es KSH adatok alapján)	23
3-8. táblázat: Dunavarsány város szociális ellátással összefüggő adatai	24
3-9. táblázat: Oktatási közszolgáltatások elérhetősége Dunavarsány városában	26
3-10. táblázat: Nagyobb forgalmat lebonyolító országos közutak Dunavarsányban	33
3-11. táblázat: Élőhelytípusok a Natura 2000 területen	37
3-12. táblázat: Kijelölés alapjául szolgáló fajok a Natura 2000 területen	37
3-13. táblázat: Helyi jelentőségű természetvédelmi területek.....	38
3-14. táblázat: Árvalányhajás gyep védett növényfajai	39
3-15. táblázat: A nyilvántartott álláskeresők (a 180 napon túli nyilvántartottak számával együtt) számának éves változása	44
3-16. táblázat: Munkanélküliségi arányok.....	45
3-17. táblázat: Vállalkozások száma nemzetgazdasági ágak szerint	46
3-18. táblázat: Dunavarsányi ivóvízellátás jellemző működési adatai	48
3-19. táblázat: Keletkező települési szilárdhulladék mennyiségek	52

4-1. táblázat: A SWOT elemzés eredménye.....	55
5-1. táblázat: Eredményindikátorok.....	71
6-1. táblázat: Társadalmi feladatok végrehajtása	75
6-2. táblázat: Környezeti feladatok végrehajtása	75
6-3. táblázat: Gazdasági feladatok végrehajtása.....	76
6-4. táblázat: Intézményi feladatok végrehajtása	76

Ábrajegyzék

2-1. ábra: A fenntarthatóság 4 szintje és összefüggései (Wuppertal Intézet, 1998).....	11
3-1. ábra: Lakosság változás	20
3-2. ábra: Népmozgalmi egyenleg	21
3-3. ábra: Natura 2000 területek és Nemzeti Ökológiai Hálózat területek Dunavarsány környezetében (forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer).....	38
3-4. ábra: Helyi jelentőségű védett területek és természeti érték elhelyezkedése	39
3-5. ábra: A településen nyilvántartott álláskereső száma (2006-2019)	44

BEVEZETÉS

Mai társadalmunk vitathatatlanul egyik legfontosabb globális feladata a környezeti problémák kezelése. A hatékony megoldás érdekében ennek a feladatnak előtérbe kell kerülnie lokálisan, a helyi települések szintjén is – a környezetvédelemnek stratégiai szerepet kell betöltenie a települések tevékenységének tervezése során.

A környezet védelme érdekében tett első nagy volumenű nemzetközi együttműködésnek Stockholm adott helyett 1972-ben, az Emberi Környezet Konferencián. A konferencia résztvevői a Stockholmi Nyilatkozat keretében első ízben fogadták el hivatalosan, nemzetközi szinten az emberhez méltó környezethez való jogot. A nyilatkozatban a kormányok ünnepélyesen kötelezettséget vállaltak, hogy megóvják és jobbá teszik az ember környezetét a mai és a jövő nemzedékek számára.

Következő lépcsőfokként 1983 decemberében az ENSZ főtitkára az akkori norvég miniszterelnököt kérte fel, hogy alapítson és irányítson egy különleges és független bizottságot azzal a céllal, hogy tolmácsolja a főbb környezeti kihívásokat a világ népei számára, valamint állítson össze egy politikai cselekvést sürgető felhívást. Ez utóbbi eredménye lett az 1987-ben publikált, a köztudatba a világbizottság vezetője után csak Brundtland-jelentésnek nevezett, de hivatalosan a „Közös Jövők” címet viselő dokumentum. Ez a keletkezése óta sokat idézett jelentős fogalmazta meg egyebek mellett először a fenntartható fejlődés fogalmát:

„A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket”.

A jelentés főbb megállapításai egy olyan fejlődési modellt vázoltak fel, mely a mennyiségi növekedést és a minőségi fejlődést egyaránt tartalmazza, s kimondja, hogy a gazdaság csak a környezet megőrzésével növekedhet. A fenntartható fejlődés három pillére, a környezet - gazdaság - társadalom egymással összefügg, a döntéseknél mindháromat figyelembe kell venni.

Az ENSZ 1992-ben Rio de Janeiróban megrendezett Környezet és Fejlődés Világkonferenciája előkészítésekor a „Közös Jövők” jelentés megállapításait vették alapul. A Riói konferencián fogadták el a fenntartható fejlődés átfogó programját "Feladatok a XXI. századra" (Agenda 21) címmel. A program „A helyi hatóságok kezdeményezése az Agenda 21 támogatására” című (28.) fejezete helyhatósági teendőként jelöli meg a „helyi Agenda 21” kidolgozását.

A fenntartható fejlődés helyi (lokális) programja (Local Agenda 21 – LA21) azt célozza, hogy a természet-gazdaság-társadalom hármában úgy teremtsen meg helyi, kisregionális szinten az összhangot, hogy az a fenntarthatóság hosszú távú elveit szolgálja.

Hangsúlyozni kell, hogy az LA21 nem azonos a környezetvédelmi programmal, noha a nélkül az LA21 nem teljes. A fenntarthatóság lokális, kisregionális programja komplex program, amely a természeti környezet fejlesztésével összhangban tervezi el az épített környezet, infrastrukturális rendszer, energiaellátás, közlekedés, hulladékkezelés, agrárium stb. jövő orientált alakítását.

Az Európai Unió fenntarthatósághoz kapcsolódó stratégiai elképzelései között kiemelt szerepet kap a kis települések népességmegtartó képességének javítása. A fenntartható, a környezettel harmonikus kapcsolatra építő életmód fontos eleme a környezettel konform gazdasági tevékenység és életmód támogatása, ami a városi – különösen a nagyvárosi – településformában nehezebben valósítható meg.

Magyarországon még napjainkban is a kistelepülési rendszer a meghatározó forma, ezért szükségszerűen adódik, hogy a nemzeti stratégiával összhangban helyhatósági szinten is meg kell kezdeni a fenntartható fejlődést garantáló programok kidolgozását.

A település „*Dunavarsányi szennyvíztisztító telep technológiájának korszerűsítése*” elnevezésű projekt kedvezményezettjeként Európai Unió támogatást kapott, amelyhez kapcsolódóan 2015-ben kötelezettséget vállalt az első Local Agenda 21 (Helyi Fenntartható Fejlődési Program, LA 21) elkészítésére, mely a 2015-2020 időszakra fogalmazott meg fenntarthatósági célokat. A program a környezeti állapot felmérésén, a lehetőségének feltérképezésén alapulva meghatározta Dunavarsány városának fenntarthatósági programját különös tekintettel a település környezeti prioritásainak kijelölésére és az ezekhez kapcsolódó célok kitűzésére.

Jelen dokumentum célja a település fenntartható fejlődésének elősegítése érdekében az első tervezési időszakban (2015-2020) elért eredmények és fejlesztések áttekintése, valamint ezekre alapozva a következő középtávú (5 év) időszakra vonatkozó főbb fenntarthatósági célok és beavatkozások kijelölése, amelyek által a település környezeti-gazdasági-társadalmi teljesítménye tovább javítható.

1 A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

1.1 A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ÉRTELMEZÉSE

A fenntartható fejlődés – mint már láthattuk - olyan fejlődés, amely biztosítani tudja a jelen szükségleteinek kielégítését, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő generációk lehetőségeit saját szükségleteik kielégítésére. A fenntartható fejlődés alapvető összetevője és üzenete a jövő nemzedékek szükséglet kielégítési jogának a mai generáció jogával azonos kezelése. Cél tehát a jövő generációk szükségleteinek tiszteletben tartása, méltányosság és igazságosság a jövő nemzedékek érdekeiben.

Egy kissé továbbfejlesztett definíció szerint a fenntartható fejlődés az emberi életminőség javulását jelenti úgy, hogy közben a támogató ökoszisztémák eltartóképességének határain belül maradunk.

A fenntartható fejlődés a tágran értelmezett életminőség javulását szolgálja, amely nem szűkíthető le az anyagi jólétre, hanem magában foglalja a környezet minőségét, a demokratikus jogok érvényesülését, a természeti erőforrásokhoz valamint a társadalom nyújtotta szolgáltatásokhoz és intézményekhez való hozzáférést, a teljes testi, lelki egészséget, a szabadidőt, a biztonságot is. A társadalmi jólét a környezetminőség és a társadalmat alkotók életminőségének együttes megnyilvánulása.

A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodásnak együtt kell érvényesülnie a jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel és a társadalmi igazságossággal, esélyegyenlőséggel.

A természeti erőforrások vonatkozásában ez azt jelenti, hogy hosszú távon a természeti környezet eltartó-képességével összhangban lehet csak a társadalom reális szükségleteinek a kielégítéséről gondoskodni; a környezet eltartó képessége egyben az igények kielégítésének korláta is. Ennek megfelelően van szükség a természeti erőforrások fenntartható használatára, amelynek megvalósításához a társadalom környezet-tudatos és környezet-etikus magatartása szükséges. Ennek a megvalósulásához szükséges, hogy a jövő nemzedékének szakmailag megalapozott, megfelelően előkészített környezettudatos nevelése a családban és az oktatás valamennyi területén nagyobb teret kapjon.

A fenntarthatóság elvei szerint élő társadalomban többek között érvényesül a szociális igazságosság, amelynek az alapja a lehetőségekhez való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosítása, és a társadalmi terhekből való közös részesedés; az életminőség folytonos javítására való törekvés. E cél elérése érdekében olyan erkölcsi normarendszert szükséges a társadalom tagjai felé közvetíteni, amely ezeket a folyamatokat támogatja, illetve elősegíti.

A méltányos életkörülmények, a megfelelő életminőség, jólét biztosítását kifejező célkitűzés mindenkire – a jövő nemzedékekre is – vonatkozik. A fenntartható fejlődés tehát elismeri és céljának tekinti *az egymást követő nemzedékek* megfelelő életminőséghez való egyenlő jogának biztosítását, s az ezzel összefüggésben álló köteleességek teljesítését.

A jelenlegi társadalmi-gazdasági folyamatok, illetve hatásaik jelentős részben ellentétesek a fenntartható fejlődés követelményeivel. E trendek ismeretében *elkerülhetetlen egy olyan fejlődési pályára való áttérés*, amely hosszú távon biztosítja a társadalmak és köztük a magyar társadalom fenntartható fejlődését. Ennek elérése nem lehetséges egy-egy ország, régió határain belül, hiszen egyetlen társadalom sem szigetelheti el magát tágabb természeti, társadalmi, gazdasági környezetétől. Az erősödő kölcsönhatások és kölcsönös függőségek miatt a társadalmak hosszú távú jövője közös.

1.2 A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ALAPELVEI

A fenntartható fejlődés alapelvei egyfelől a fenntartható fejlődéssel foglalkozó átfogó stratégia és a különböző ágazati, fejlesztési stratégiák közötti összhangjának biztosítását segítik elő, másfelől ezek általános útmutatót nyújtanak a stratégia prioritásainak, konkrét céljainak és feladatainak, valamint a végrehajtás kereteinek, eszközeinek egységes szellemű meghatározásához. Az alapelvek megfogalmazására, pontosítására és elfogadására a legmagasabb szinten került sor mind az ENSZ, mind az EU keretében. Az általánosan elfogadott elvek közül hazai fontosságuk miatt az alábbiakat emeljük ki:

A holisztikus megközelítés elve: A dolgokat egymással összefüggésben kell vizsgálni, mivel a rendszerek egymással szoros kölcsönhatásban állnak. Bármilyen beavatkozás tovagyűrűző hatásokat okoz esetleg távoli rendszerekben is. A helyi kihívásokra adandó válaszokhoz szükséges a tágabb környezet és a globális trendek ismerete.

A nemzedéken belüli és nemzedékek közötti szolidaritás elve: A fenntartható fejlődés érdekeinek középpontjában az emberek állnak. A jelen nemzedékek fejlődési és környezeti szükségleteit úgy kell kielégíteni, hogy ne veszélyeztessük a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék saját szükségleteiket.

Társadalmi igazságosság elve: El kell ismerni mindenki jogát a méltó életfeltételekhez, mindenki számára biztosítani kell az alapvető emberi jogokat. Mindenki azonos eséllyel szerezhesse meg azokat az ismereteket, tudást és készségeket, amelyek birtokában a társadalom teljes értékű tagjává válhat.

Tartamosság elve: Az erőforrások tartamos kezelése, figyelembe veszi a környezet eltartóképességének korlátait; az erőforrások körültekintő és takarékos használata által megőrzi a jövőbeli fejlődéshez szükséges forrásokat. A biológiai sokféleség is természeti erőforrás, védelmét kiemelten fontosnak tartjuk.

Integráció elve. A szakpolitikák, tervek, programok, stratégiák kidolgozása, értékelése és végrehajtása során a gazdasági, a szociális és a környezeti szempontokat, azok összefüggéseit is egyaránt figyelembe kell venni annak érdekében, hogy azok kölcsönösen erősítsék egymást. A helyi, regionális és nemzeti szintű tevékenységeket is össze kell hangolni.

Helyi erőforrások hasznosításának elve: Törekedni kell a közösségek szükségleteinek helyi szinten, helyi erőforrásokból történő kielégítésére. Őrizzük meg a helyi sajátosságokat, azok sokszínűségét. Fontos feladat az épített környezet megóvása és a kulturális örökség megőrzése, fenntartható módon történő hasznosítása is.

Társadalmi részvétel elve: Mindenki számára biztosítani kell a megfelelő hozzáférést a társadalmi-gazdasági közéletre, a döntéshozatali folyamatokra, a környezetre vonatkozó információkhoz. Javítani kell a fenntartható fejlődéssel, annak társadalmi-gazdasági és környezeti vonatkozásaival, a fenntarthatóbb megoldásokkal kapcsolatos tájékozottságot. Erősíteni kell az állampolgárok döntéshozatalban való részvételét.

Társadalmi felelősségvállalás elve: A fenntartható fejlődés, a magasabb életminőség elérése érdekében csökkenteni kell, illetve ki kell küszöbölni a termelés és a fogyasztás nem fenntartható módjait. Erősíteni kell a vállalkozások társadalmi felelősségvállalását, a magán- és a közszféra közötti együttműködést.

Elővigyázatoság és megelőzés elve: Az elővigyázatos megközelítés azt jelenti, hogy ha súlyos vagy visszafordíthatatlan kár lehetősége merül fel, a teljes tudományos bizonyosság hiánya nem használható fel indokként a környezetromlást vagy az emberi egészség veszélyeztetését

megakadályozó, hatékony intézkedések elhalasztására, azaz a veszély mértékét figyelembe véve cselekedni kell. Az emberi tevékenységeket ennek az elővigyázatossági elvnek a figyelembevételével kell tervezni és végrehajtani, illetve meg kell előzni, – s ahol ez nem lehetséges – mérsékelni kell a természeti rendszereket és az emberi egészséget veszélyeztető környeztkárosító, környezetszennyező tevékenységeket, illetve lehetőség szerint helyreállítani a károkat.

A szennyező fizet elv: Az áraknak tükrözniük kell a fogyasztással és termeléssel kapcsolatos tevékenységek, illetve hatásaik valós költségeit a társadalom számára, beleértve a természeti erőforrások használatának költségeit. A környeztkárosító, környezetszennyező tevékenységet folytatóknak meg kell fizetniük az emberi egészségben vagy a környezetben okozott károkat.

A stabilitás és a sokféleség megőrzésének az elve: A fenntarthatóság és a stabil rendszer záloga a sokféleség. A szocialista gazdaság kollapszusa ékesen bizonyította, hogy milyen sérülékeny az a gazdaság, amely csak a nehézipar egyeduralmára épít, amelynek kicsi a termék diverzitása, amely centralizál, és amely homogén. Vagyis a gazdaság stabilitását is a sok lábbon való állás jelenti. Igaz ez a természetre is, amelynek a stabilitását a magas fokú biológiai változatosság jelenti. A sokféleség társadalmi vonatkozása a kulturális diverzitás. Minden olyan törekvés, amely megszüntet vagy erőszakosan beolvaszt kultúrákat, megpróbál egyformaságot teremteni, elszegényíti az emberiséget és a jövőt. A különböző kultúrák sokfélesége, a természetes rendszerek sokfélesége, az élőlények sokfélesége, a nézetek és vélemények sokfélesége mind-mind egy kiegyensúlyozott, távlatokban is fennálló fejlődés lehetősége.⁵

2 A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS HELYI PROGRAMJA

2.1 JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kt.) a települési önkormányzatok feladatává tette a települési környezetvédelmi programok kidolgozását. A törvény részletesen meghatározza a települési környezetvédelmi programok célját, és az azzal kapcsolatos feladatokat:

„46. § (1) A települési önkormányzat (...) a környezet védelme érdekében (...)

b) * önálló települési környezetvédelmi programot dolgoz ki a 48/E. §-ban foglaltak szerint, amelyet képviselő-testülete (közgyűlése) hagy jóvá;”

A programnak, mint átfogó környezetvédelmi tervnek a település adottságaival, feladat- és hatáskörével összhangban tartalmaznia kell (Kt. 48/B. § szerint):

- a környezeti elemek állapotának bemutatásán és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzésén alapuló helyzetértékelést;
- a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat;
- a célok és célállapotok elérése érdekében teendő (különösen a folyamatban lévő, illetve az előirányzott fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat), valamint azok megvalósításának ütemezését;
- a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit; az intézkedések végrehajtásának, valamint a (szabályozási, ellenőrzési, értékelési)
- eszközök alkalmazásának várható költségigényét, a tervezett források megjelölésével.

A (Kt.) 48/E. § alapján a környezetvédelmi programnak foglalkoznia kell továbbá a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban:

- a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel
- a zaj és rezgés elleni védelemmel, a külön jogszabály alapján stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készítendő intézkedési tervekkel,
- a zöldfelület-gazdálkodással,
- a települési környezet és a közterületek tisztaságával,
- az ivóvízellátással,
- a települési csapadékvíz-gazdálkodással,
- a kommunális szennyvízkezeléssel,
- a települési hulladékgazdálkodással,
- az energiagazdálkodással,
- a közlekedés- és szállításszervezéssel,
- a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a
- környezetkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatokkal és előírásokkal.

A Kt. előírásai alapján az önkormányzatnak gondoskodnia kell a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, és

figyelemmel kell kísérnie az azokban foglalt feladatok megoldását, valamint a programot szükség szerinti rendszerességgel felül kell vizsgálni.

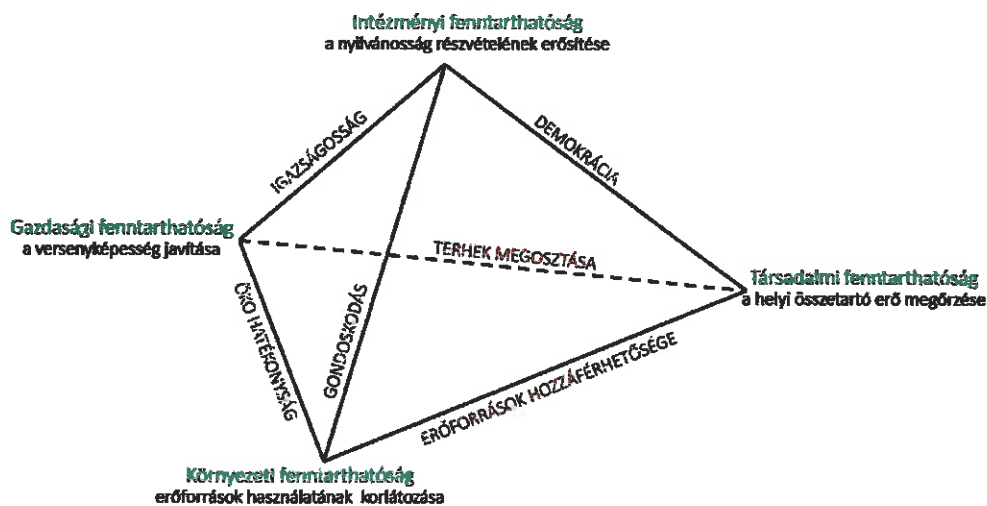
Hangsúlyozni kell, hogy az LA21 nem teljes mértékben azonos a környezetvédelmi programmal, noha a nélkül az LA21 nem teljes. A fenntarthatósági jelentés komplexebb, szélesebb körű vizsgálatot igényel, de annak lényegi eleme a környezetvédelmi programok tematikája és tartalma. Ennek megfelelően a fenti tartalmi követelményeket jelen dokumentáció elkészítésekor is figyelembe vettük.

2.2 A FENNTARTHATÓSÁG LOKÁLIS PROGRAMJÁNAK LÉNYEGE, JELENTŐSÉGE

A fenntarthatóság céljainak megvalósításában komoly szerepe van a helyi (lokális), kisregionális szinteknek. Ezt felismerve jut érvényre az az Európai Unió szubszidiaritás elve és ennek szellemében kerülnek kidolgozásra a fenntarthatóság lokális programjai.

Csak úgy valósulhat meg a fenntartható fejlődés, ha a globális hosszú távú célok megvalósítását elvisszük az egyének, háztartások, vállalatok, szakpolitikák szintjére.

Dunavarsány városának fenntartható fejlődésének helyi programja a Wuppertal Intézet által kidolgozott fenntarthatósági prizmánál javasolt 4 fenntarthatósági szint szerint tagolódik. Ez a prizma a gazdasági, környezeti és társadalmi fenntarthatóságot kiegészíti, a program megvalósításához elengedhetetlen intézményi háttér fenntarthatóságával.

2-1. ábra: A fenntarthatóság 4 szintje és összefüggései (Wuppertal Intézet, 1998)

A Local Agenda 21 alapvető célja: az önkormányzat aktív és cselekvő közreműködésével, a lakosság tevőleges támogatásával olyan program kidolgozása és megvalósítása, amely a fenntartható fejlődés elvére épül.

A „Local Agenda 21”:

- jól összpontosított politika, ami integrálja az egyes szektorok „környezet es fejlődés” típusú problémáit, tervezési céljait es értékeit, döntéshozását es végrehajtási mechanizmusát;
- elkötelezett a helyi problémák felismerése es megoldása mellett, mindezt szélesebb ökológiai-, regionális es megnyújtott időkeretben (legalább 3 generáció) végezve; a környezeti hatásokat tudatosan összefüggésbe hozza a mögöttes gazdasági es politikai nyomásokkal (amelyek rendszerint politikai döntésekből, döntések hiányából es a piac működési elégtelenségéből fakadnak);
- a helyi jellegű kérdések, ügyek, döntések es intézkedések es a globális hatások között próbálja az összefüggéseket megtalálni, legyen az környezeti vagy globális szolidaritási/méltányossági vetület;
- a közösség közreműködését erőteljesen próbálja motiválni. Az átlag polgárokat es a fő érdekcsoportokat igyekszik bevonni a „környezet es fejlődés” típusú ügyek tervezési es megvalósítási folyamatába.⁶

2.3 AZ ÖNKORMÁNYZAT SZEREPE A LOCAL AGENDA 21 FOLYAMATÁBAN

A Local Agenda 21 által felvetett problémák es megoldások közül sok gyökerezik a helyi tevékenységekben, ezért a helyi önkormányzat es intézményeinek részvétele es közreműködése elengedhetetlen feltétele a megvalósításnak. A helyi hatóságok építik ki es tartják fenn a gazdasági, társadalmi es környezeti infrastruktúrát, felügyelik a tervezési folyamatokat, helyi szintű környezeti politikát es szabályozást hoznak létre, es segítenek a nemzeti es alacsonyabb szintű környezetpolitika, megvalósításában. A helyi kormányzás közvetlenül kapcsolódik az emberekhez, ezért alapvető szerepet játszik az oktatásban, tudatformálásban, az emberek mozgósításában es fogékonnyá tételében a fenntartható fejlődés elősegítése érdekében.

Az önkormányzatok a fenntarthatóság helyi programjainak kidolgozásában es megvalósításában jelentős szerepet töltenek be mivel:

- a helyi közösségekhez közelebb vannak, érzékenyebbek a helyi problémákra,
- könnyebben elérhetőek, mint a központi kormányzat vagy a nemzetközi szervezetek,
- bizonyos fokú szabadsággal rendelkeznek a gazdasági jellegű döntések meghozatalában,
- hivatalos es strukturált kapcsolatot teremtenek a helyi közösségek es a központi kormányzat es/vagy más települések lakossága között.

Az önkormányzatok tevékenységei közül kiemelendők az alábbi funkciók:

- információszolgáltatás,
- kapcsolatszervezés, hálózatműködtetés,
- kiterjedt szolgáltató rendszer működtetése,
- az általános megegyezésre törekvés,
- az erőforrások ésszerű felhasználásának megtervezése,
- piacbefolyásolás,
- követendő példa nyújtása más szervezetek számára.

3 HELYZETELEMZÉS

3.1 NEMZETKÖZI KITEKINTÉS

Nemzetközi folyamatok és a nemzetközi együttműködés

A globális, regionális, hazai társadalmi, környezeti és gazdasági folyamatok figyelembevétele kiemelten fontos a program elkészítésekor, hiszen a térségi, helyi helyzet sok esetben a nagyléptékű trendeken, folyamatokon keresztül értelmezhető, továbbá a fenntartható fejlődés elérése érdekében teendő erőfeszítések nem függetleníthetők a külső feltételrendszer alakulásától.

A világban számos súlyos következménnyel fenyegető, egyértelműen fenntarthatatlan folyamatot láthatunk. Az emberiség a 20. század második felére olyan gazdálkodási – termelési és fogyasztási – módot alakított ki, amely egyre gyorsuló ütemben éli fel az emberi létezés alapját jelentő természeti környezet elemeit, kipusztítva más fajokat a Föld felszínéről, megváltoztatva az éghajlatot, jelentősen megcsapolva a nem megújuló nyersanyag- és energiaforrásokat. Mára világossá vált, hogy sem a ma élő hétmilliárdnyi, sem a 2050 környékén várható kilencmilliárdnyi ember számára a jelenleg általánosan használt technológiákkal és jellemző fogyasztási szemlélettel képtelenség kielégíteni a jóléti igényeket – ehhez a rendelkezésünkre álló Föld nem lenne elegendő.

A világ népessége 2050-re elérheti a kilencmilliárdos nagyságot, az ENSZ kutatói szerint az évszázad végére 11 milliárdra emelkedhet a Föld lakossága. A népességszámban a korábbi becslésekhez képest lassuló tendencia mutatkozik, a népességnövekedés üteme fokozatosan csökken. Ez a növekedés újabb társadalmi és – főként a növekvő fogyasztásnak köszönhetően – környezeti feszültségek forrása lesz.

A fejlett országokban csökken a születésszám és nő az élettartam, ezért a népesség elöregszik. A demográfiai egyensúlyt a bevándorlás növelése javíthatja, ám ez újabb feszültségek előidézője is, mellyel már napjainkban is kell szembesülni. Az élet azon aktív szakasza, melyet az egyén a munkaerőpiacon tölt, kitolódik.

Globális léptékben folyamatosan növekszik a környezet terhelése: a nem megújuló természeti erőforrások kiaknázása, egyes megújulásra képes erőforrások nem fenntartható (túl) használata, a területhasználat és a környezetszennyezés. Mindennek következtében a földi környezet egyensúlya, eltartó képessége már most veszélyben van.

A globális éghajlatváltozás veszélye gyorsan növekszik, ami az átlagos hőmérsékleti és csapadék viszonyok jelentős megváltozását, a szélsőséges környezeti jelenségek, hatások növekedését eredményezheti. A Föld felszíni átlagos hőmérséklete lassan – de nem egyenletesen - növekedett az elmúlt másfél évszázadban, s ugyancsak lassú emelkedést mutat az óceánok vízszintje. A globális éghajlatváltozás növekvő kockázatát elsősorban az emberi tevékenységek – mindenekelőtt a fosszilis tüzelőanyagok elégetése – következtében a légkörbe jutó többlet szén-dioxid idézi elő.

A társadalmi polarizáció, a gazdagok és szegények közötti jövedelemkülönbség, világméretben növekszik.

A világgazdaság folyamatosan növekszik, ugyanakkor ez a növekedés egyenlőtlen. Sok országban növekedési zavarok és egyensúlytalanságok tapasztalhatók. Ezek időnként regionális méreteket öltenek, pénzügyi és gazdasági válságokat okozva a világgazdaság egészében.

E globális tendenciák azt jelzik, hogy a társadalmak jelenlegi együttes fejlődési modelljei hosszú távon fenntarthatatlanok. A társadalmaknak változtatniuk kell eddig követett értékeiken és céljaikon: a jólét növelése mellett kiemelten fontos lesz azon feltételek, korlátok megállapítása, melyeket figyelembe kell venni, nem szabad átlépni a jó élet feltételeinek biztosítása vagy kiterjesztése során.

Nemzetközi együttműködés az ENSZ égisze alatt

A fenntartható fejlődés az 1980-as évek óta a nemzetközi együttműködés jelentős kérdésévé vált. Az e kérdéssel foglalkozó ENSZ-bizottság 1987. évi „Közös jövőnk” című jelentése, illetve az azt elfogadó ENSZ közgyűlési határozat nyomán magas szintű világkonferenciát tartottak 1992-ben (Riói „Föld Csúcstalálkozó”). A Riói konferencián – figyelembe véve, hogy az egymással szoros kölcsönhatásban álló, globális szintű társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatok hosszabb távon veszélyeztetik a társadalmak fejlődését – elfogadták a fenntartható fejlődés alapelveit és átfogó nemzetközi programját „Feladatok a XXI. századra” címmel. A világkonferenciát követően 1993-ban alakult meg az ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottsága az ENSZ program végrehajtásának koordinálására. A Bizottság rendszeresen áttekinti a fenntarthatóság területein a világ helyzetét, az elért eredményeket, illetve az akadályozó tényezőket és ajánlásokat dolgoz ki a nemzetközi fórumokon elfogadott célok elérése érdekében.

Ezt követően nagyjelentőségű programokat és megállapodásokat hagytak jóvá magas szintű nemzetközi fórumokon olyan kapcsolódó problémakörökben, mint a szociális fejlődés, a népesedés, az élelmezés, az emberi jogok, az éghajlatváltozás, a tartamos erdőgazdálkodás, a biológiai sokféleség, a világkereskedelem, a fejlesztések és az azokhoz kapcsolódó támogatások. A Millenniumi Fejlesztési Célokat (MDG-k) meghatározó 2000. évi ENSZ Millenniumi Ülésszakon az állam- és kormányfők határoztak a szegénység leküzdése, a fejlődő államok felzárkózása érdekében szükséges legfontosabb lépésekről. A 2002-ben megrendezett Fenntartható Fejlődési Világtalálkozó összefoglalta, egységes keretbe foglalta a szerteágazó programokat és célokat egy átfogó végrehajtási tervben, s megerősítette a politikai akaratot a fenntartható fejlődés elérésére.

A millenniumi célkitűzések időkerete 2000–2015, tartalmilag pedig az alábbi nyolc nagy terület fejlesztését célozták meg.

1. A súlyos szegénység és az éhínség eltüntetése.
2. Mindenre kiterjedő alsófokú oktatás.
3. A nemek közötti egyenlőség és a nők helyzetének javítása.
4. A gyermekhalandóság csökkentése.
5. Az anyák egészségének javítása.
6. Küzdelem a HIV/AIDS, a malária és más betegségek ellen.
7. A környezet fenntarthatósága.
8. Globális partneri viszonyok a fejlesztés érdekében.

A 2015-ös Millenniumi Fejlesztési Célokról szóló jelentés szerint az MDG-k hajtották végre a történelem legsikeresebb szegénység elleni mozgalmát. A globális összefogás eredményeképpen az alábbi eredményeket sikerült elérni:

- globálisan a mélyszegénységben élő emberek száma több mint felével csökkent,
- sikerült elérni a nemek közötti egyenlőséget az alapfokú oktatásban az országok többségében,
- az 5 éves kor alatti gyermekhalandóság, valamint a gyermekágyi halandóság aránya közel felére csökkent,

- a malária és a tuberkulózis megelőzése, diagnosztizálása és kezelése jelentősen fejlődött,
- világszerte 2,1 milliárd ember jutott hozzá fejlett közegészségügyhöz,
- a fejlett országok által nyújtott hivatalos fejlesztési segélyek nagymértékű emelkedést mutattak.

Az elért eredmények ellenére még számos célkitűzés esetében maradt fejleszteni való terület, emberek milliói élnek még mindig szegénységben és éheznek, valamint nem rendelkeznek hozzáféréssel alapvető szolgáltatásokhoz. A klímaváltozás és környezeti degradáció további akadályokat gördít a globálisan kitűzött célok elérésével szemben.

Az MDG-k sikerére építve az ENSZ 193 tagállama 2015 szeptemberében elfogadta a Fenntartható Fejlődési Célokat (Sustainable Development Goals, SDGs) tartalmazó új fejlesztési programot, az Agenda 2030-at. Az új fejlesztési programban a 17 átfogó cél és azokat részletező 169 rész cél egy integrált rendszert alkotnak, amely a fenntartható fejlődést nemzetközi keretbe helyezi, és összekapcsolja a fejlesztési célkitűzésekkel.

A fenntartható fejlődési célok között – többek között – a szegénység felszámolása, az éhezés megszüntetése, egészségvédelem, az oktatás színvonalának növelése, a fenntartható vízgazdálkodás, az energiagazdálkodás modernizálása, a foglalkoztatás biztosítása, infrastruktúra fejlesztése, fenntartható iparosodás támogatása, az egyenlőtlenségek csökkentése, a fenntartható városok és közösségek kialakítása, a felelős fogyasztás és termelés kialakítása, a klímaváltozás hatásainak leküzdése, az ökoszisztémák védelme szerepel.

A célrendszer végrehajtása, azaz a világ fejlődési pályájának fenntartható irányba állítása az ENSZ eddigi egyik legnagyobb vállalkozása. A Fenntartható Fejlődési Célok rendszere egyetemes jellegéből kifolyólag minden ország számára feladatot ad annak megvalósítása, amely holisztikus megközelítést és politikai támogatást igényel, hiszen a célok valamennyi ágazati és tagállami szakpolitikára kiterjedő, összefüggő rendszert alkotnak.

Az Európai Unió és a fenntartható fejlődés

Az Európai Unió alapokmánya szerint a fenntartható fejlődés az EU alapvető célkitűzése. Az Európai Tanács 2001-ben Göteborgban fogadta el az EU első fenntartható fejlődési stratégiáját, amely az EU gazdasági fejlődésre, társadalmi jólétre és környezetvédelemre vonatkozó komplex, hosszú távú feladatait tartalmazta. Az Európai Tanács a fenntartható fejlődést meghatározó alapelvekről 2005 júniusában nyilatkozatot fogadott el, amely szerint az EU elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett. A nyilatkozat szerint szabadságon, demokrácián, az alapvető jogok tiszteletén alapuló társadalmat épít, amely támogatja az esélyegyenlőséget és a nemzedékek közötti szolidaritást.

Az Európai Tanács 2006. június 16-án elfogadta az EU megújított Fenntartható Fejlődési Stratégiáját. Az EU-stratégia a fent említett nyilatkozatban megfogalmazott célkitűzésekből és irányelveiből indul ki. Ez a Lisszaboni Stratégia fontos hozzájárulást valósít meg a fenntartható fejlődés átfogó célkitűzésének eléréséhez azáltal, hogy intézkedéseivel elsősorban a versenyképesség erősítését, a gazdasági növekedést és a munkahelyteremtést célozza.

A megújított EU Stratégiának való megfeleléshez – az összhang érdekében – egy valamennyi közösségi stratégiát és szakpolitikát érintő strukturális reform végrehajtására volt szükség, melyben mindezeket a stratégiákat és szakpolitikákat a fenntartható fejlődés alapelveinek megfelelően alakították át.

A világ vezetői 2015-ben elfogadták az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrendjét, amely megadta a fenntartható fejlesztés globális kereteit, és 17 fenntartható fejlesztési célt határozott meg. Az ENSZ által megfogalmazott fenntartható fejlesztési célok az Európai Bizottságnak mind a 10 prioritásában érvényre jutnak.

Az Európai Bizottság 2019 januárjában kiadványt állított össze a Fenntartható Fejlődési Célok eddigi megvalósításáról, amelyben különböző forgatókönyveket vázolt fel a fenntartható Európára irányulóan. A dokumentum szerint az Európai Bizottság a szakpolitikák fősodrába építette fenntartható fejlődés kérdését, megalapozta azt a célt, hogy a következő tervezési időszakban az EU a költségvetésének 25%-át éghajlati kiadásokra fordítsa, valamint a pénzügyi folyamatokat is egy alapvetően fenntartható irány felé fordította.

Az Unió azonban a 2020-2030 közötti időszakra vonatkozó Fenntartható Fejlődési Célok megvalósításával kapcsolatban még dolgozik az átfogó stratégia összeállításán, melyben az időszakra vonatkozó célkitűzéseket és célértékeket is meghatároz.

A 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend arra ösztönzi a kormányokat, hogy önkéntes alapon küldjenek az ENSZ-nek nemzeti jelentéseket országuknak a fenntartható fejlődési célok felé történő előrehaladásáról. Ezeknek a jelentéseknek arról kell beszámolniuk, hogy miként teljesít az ország a fenntartható fejlődés megvalósítása tekintetében. 2019 márciusáig a 28 uniós tagállam közül 24 nyújtott be ilyen jelentést. Az ENSZ felé történő jelentéstételre uniós szinten is sor kerül, melyet az Európai Bizottság készít az ENSZ számára.

3.2 A FENNTARTHATÓSÁG SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS HAZAI FOLYAMATOK

Az Európai Unió 2006. június 16-i csúcstalálkozóján elfogadott, megújított Fenntartható Fejlődési Stratégia 2007 júniusáig írta elő a tagállamok számára Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégiák, illetve az azokhoz kapcsolódó kétéves Cselekvési tervek elkészítését. A Magyar Kormány ebbéli kötelezettségének 2007. június 29-én tett eleget. A fenntartható fejlődés hazai stratégiája a prioritásokat társadalmi, környezeti és gazdasági jellegük alapján az alábbiak szerint csoportosította:

1. Fenntarthatóságot veszélyeztető társadalmi folyamatok kezelése
 - Népesedési problémák kezelése
 - Egészségmegőrzés és az egészséges életmód kialakítása
 - Társadalmi kohézió és a foglalkoztatás javítása
2. A környezet eltartóképességének megőrzése
 - Természeti értékek védelme
 - Éghajlatváltozás veszélyét erősítő tevékenységek visszaszorítása és felkészülés az éghajlatváltozásra
 - Fenntartható vízgazdálkodás kialakítása
3. Gazdaság fejlesztése a fenntartható fejlődés követelményei szerint
 - A versenyképesség fenntartható erősítése
 - Fenntartható termelési eljárások és fogyasztási szokások
 - Az energiagazdálkodás átalakítása
 - Fenntartható mobilitás és térszerkezet kialakítása
 - Gazdasági szabályozás

A hazai nem fenntartható folyamatokat és állapotokat feltáró, problémaösszegző helyzetértékelés 2009-ben készült el. Ezen problémák ismeretében készült el a Magyarország fenntartható fejlődéshez vezető saját útját, ennek stratégiáját kijelölő Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia, mely a 2012-2024 időszakra vonatkozik, hosszútávú koncepcióként funkcionál. Keretet ad, célokat, prioritásokat vázol más döntések előkészítéséhez, hogy a szakpolitikai stratégiákban vagy tervekben olyan cél-eszköz-határidő-pénzügyi forrás rendszert tudjanak megalkotni, ami más szakpolitikai stratégiákkal vagy tervekkel együtt, azokkal összhangban, érdemben tudja szolgálni a fenntarthatósági átmenetet.

A Keretstratégia középpontjában a nemzeti erőforrásaink állapotának bemutatása, a jövő generációkat „eladósító” folyamatok azonosítása, valamint az erőforrások megfelelő karbantartását segítő intézményrendszer kialakítása áll.

Különös jelentőséget ad a Keretstratégiának a 2012. január 1-jével hatályba lépett új Alaptörvényünk, amely számos rendelkezésében kötelezettségeket ír elő a fenntarthatóság területén az államadósság korlátozásától a természeti örökségünk védelméig. Az Alaptörvény rögzíti a fenntarthatóság felé való átmenettel kapcsolatos alapvető értékeket, külön is nevesítve a fenntartható fejlődés elvét.

Egyes szakterületi stratégiák kidolgozása is hozzájárul a fenntarthatósági célok eléréséhez. A kormány jelenleg az energia- és klímapolitika stratégiai dokumentumainak véglegesítésén dolgozik, mely a szektoriális célokat 2030-ig határozza meg, készül továbbá a Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia, mely a 2050-es klímasemlegesség eléréséhez szükséges hosszú távú, átfogó célokat határoz meg.

Magyarország továbbá számos – fenntarthatósággal kapcsolatos kötelezettségeket is tartalmazó – globális, pán-európai vagy regionális nemzetközi megállapodás részese.

3.3 DUNAVARSÁNY TELEPÜLÉS JELENLEGI HELYZETE

A fenntartható fejlődést szolgáló optimális célkitűzések, illetve a megvalósítás lépéseinek meghatározásához elengedhetetlen feltétel a település jelenlegi helyzetének alapos ismerete. Ennek megfelelően áttekintettük a társadalmi jellemzőket, a természeti és épített környezetet és a település gazdasági jellemzőit.

3.3.1 A TELEPÜLÉS RÖVID TÖRTÉNETE

A Soroksári-Ráckevei Dunaág közelében, Budapest déli peremétől mintegy 12 km-re elhelyezkedő Dunavarsány közigazgatásilag a Közép-Magyarországi Régióhoz tartozik, azon belül Pest megye DNY-i részén, a Szigetszentmiklósi Járásban helyezkedik el. Közúton az 51 és 510 jelű utakon közelíthető meg.

A város első írásos említése 1269-ből való. A korábbi Árpád-kori falu a tatárjárás idején elnéptelenedett. A falut és környékét V. István 1270-ben a nyúl-szigeti apácáknak adományozta.

A középkorban gyéren lakott terület Hunyadi János kormányzósága idején Fejér megyéből átkerült Pest-Pilis-Solt vármegyéhez. A törökök kiűzése után I. Lipót császár türingiai svábokat telepített a környékre. Varsány falu a 19. század közepétől lett a taksonyiak birtoka, önállóságát 1946-ban nyerte vissza.

Dunavarsány legújabb kori történelme viszonylag rövid, de ezen idő alatt rendkívül dinamikus fejlődő település (1854-ben mindössze 146 lakosa volt az akkori Varsány pusztának, de még 1900-ban is csak 284). A város két egymástól földrajzilag elkülönülő településrészből áll; a honfoglalás korában kialakult történelmi településrészből, Dunanagyvarsányból és a Budapest-Kelebia-Belgrád vasútvonal 1880-83 közötti megépítése után, a vasút mellé kiépült Dunakisvarsányból.

Fejlődése különösen az utolsó évtizedben gyorsult fel. A '90-es évek elejétől épült ki a közművek túlnyomó többsége (víz, gáz, telefon, szennyvízcsatorna-hálózat), amely beruházások zömét Dunavarsány koordinálta a kistérségben. A település intézményhálózata a teljes alapellátást biztosítja lakóinak, de vannak emelt szintű ellátást biztosító intézmények és szervezetek is Dunavarsányban (például művészeti iskola, általános iskola speciális tagozata, idősek átmeneti otthona). Országos jelentőségű intézmény a Népstadion és Intézményei Dunavarsányi Edzőtábora, amely a Duna-parton jelentős sportcentrum.

Közel ezeréves múltja után Dunavarsányt 2004. szeptember 18-án várossá avatták. A város két nagy területi egysége továbbra is Nagyvarsány és Kisvarsány. A város jelenlegi funkcionális tagoltságát tekintve megállapítható, hogy az intézményi funkciók nagy része Kisvarsány városrészben összpontosulnak. Ezekon felül a Duna partján álló, részben lakott üdülők és a város északnyugati sarkában álló Forrás lakópark; a Nagyvarsánytól északra fekvő Naprózsa lakópark, valamint a város északi részén működő ipari park és a mellette álló Erőspuszta külterülete alkotnak további városrészeket.

A város élhetőségének javítását szolgálja a Települési Környezetvédelmi Program és a Local Agenda 21 dokumentum is.

3.3.2 TÁRSADALMI JELLEMZŐK

3.3.2.1 Népesedési folyamatok

Dunavarsány részben földrajzi elhelyezkedése, részben a közműberuházások kapcsán kialakult és azóta mélyülő térségközponti szerepe figyelemreméltó urbanizációs folyamatot indított el. Az ipari park, valamint a hosszú távú településfejlesztési koncepció kialakítása és azok tervszerű végrehajtása erősíti azt a folyamatot, melyet a környező települések igénye is befolyásol.

Ma Dunavarsány, egy dinamikusan fejlődő város. Budapest közelsége egyre kedveltebbé tette az ideköltözők számára. Az újonnan épült lakóparkokba sok fiatal kisgyermekes család költözik.

A település területe 22,52 km², mely az utóbbi időben nem változott, a lakosság száma azonban jelentősen növekvő tendenciát mutat. A növekedés főként nem a természetes gyarapodásnak köszönhető, hanem sokkal inkább a térségbe való bevándorlásnak. A demográfiai viszonyok lényeges pontja tehát, a többségében a fővárosból, de az ország bármely pontjáról is, a térségbe való vándorlás. Az utóbbi években, elsősorban a Nyugati Lakóparkban végrehajtott telekalakítások lehetőséget biztosítottak a Dunavarsányba irányuló migráció felgyorsulásának.

A 2003-2008-as időszakban a lakosság száma mintegy 1000 fővel nőtt, a 2009-2015 időszakban ez a tendencia mérséklődött. Az előző Local Agenda elkészítése óta eltelt 5 év adatai alapján (2015-2019) a lakosszám növekedés felgyorsulása figyelhető meg ismételten, ebben az időszakban 759 fővel nőtt a város lakosszáma, ami, tekintetbe véve a jelenlegi 8522 fő lakost, jelentős növekedésnek számít.

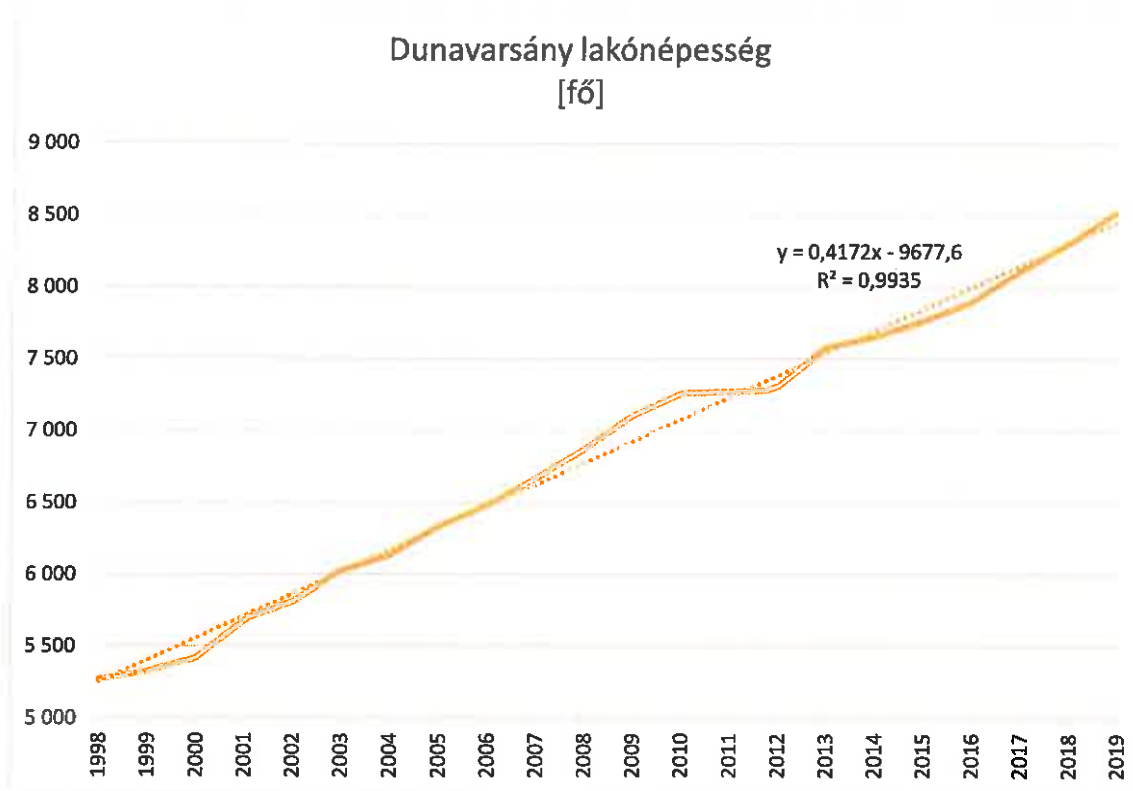
Dunavarsány város	Központi területen
Lakosságszám (fő)	8522
Száz lakásra jutó lakos (fő)	278

3-1. táblázat: Dunavarsány város demográfiai helyzetének alapadatai
(forrás: lakásszám: KSH adatbázis 2019. január 1, lakosszám: önkormányzati adatszolgáltatás)

Az elmúlt évek hasonló adatait figyelembe véve elmondható, hogy a település lakosság-száma folyamatos, egyre gyorsuló növekedést mutat.

ÉV	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
LAKÓNÉPESSÉG	7579	7 650	7 763	7 892	8109	8 303	8 522
%-OS VÁLTOZÁS ELŐZŐ ÉVHEZ KÉPEST		0,93	1,47	1,66	2,75	2,39	2,64
LAKÓNÉPESSÉG VÁLTOZÁSA 7 ÉV ALATT	12,44 %						

3-2. táblázat: A település lakónépesség számának változása
(forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

3-1. ábra: Lakosság változás

A település lakónépességének alakulását négy tényező befolyásolja:

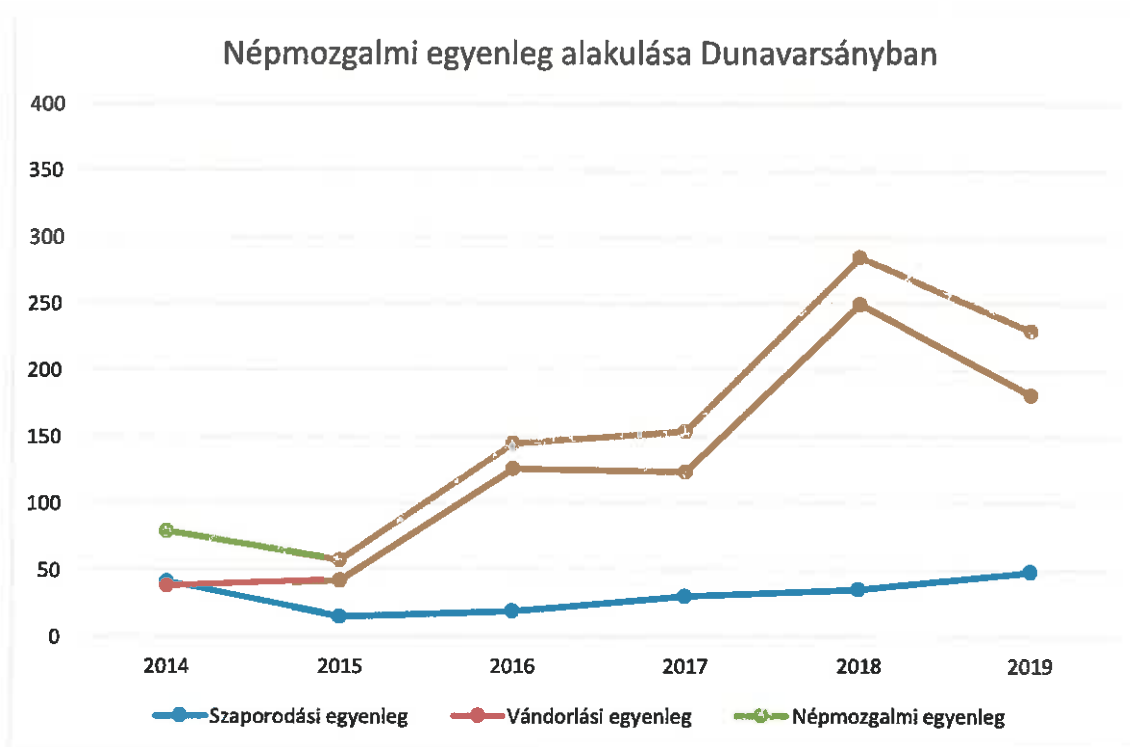
- élve születések száma
- halálozások száma
- állandó odavándorlás száma
- állandó elvándorlások száma

Ezen indexek teljes körű figyelembevételével kaphatunk reális képet arról, hogy közülük melyik tényező alakítja legnagyobb mértékben a település népességszám összetevőit.

A népmozgalmi mutatók (élve születések száma, halálozások száma, állandó odavándorlás száma, állandó elvándorlások száma) a KSH honlapján található Tájékoztatósi adatbázison keresztül érhetőek el.

Év	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Lakónépeség	7 650	7 763	7 892	8 109	8 303	8 522
Élveszületés	106	99	95	114	127	119
Elhalálozás	65	84	76	84	92	71
Szaporodási Egyenleg	41	15	19	30	35	48
Odavándorlások	389	481	537	629	742	710
Elvándorlások	351	438	411	505	493	529
Vándorlási Egyenleg	38	43	126	124	249	181
Népmozgalmi Egyenleg	79	58	145	154	284	229

3-3. táblázat: Népmozgalmi folyamatok Dunavarsány városában
(forrás: önkormányzati adatszolgáltatás (szaporodási egyenleg) és KSH adat (vándorlási egyenleg))

3-2. ábra: Népmozgalmi egyenleg

Az ábráról világosan látszik, hogy a népességnövekedést Dunavarsányban a szaporodási egyenleg alig befolyásolja, a vándorlási egyenlegnek van rá jelentős hatása.

A város lakásállománya is a népességszám emelkedését tükrözi: az elmúlt évtizedben 24 %-os emelkedés volt tapasztalható.

Előregedő népesség elsősorban Kisvarsány-központban, míg a tartós munkanélküliek átlagosnál magasabb aránya Kelet-Kisvarsányban jellemző. Az Ipari park melletti Erőspuszta városrész a lakhatási és társadalmi mutatók szerint a legkedvezőtlenebb helyzetű része Dunavarsáynak.

Lakás (db)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	2320	2333	2350	2473	2919	2924	2929	2936	2937	2942	2966	3013	3060

3-4. táblázat: A lakások számának növekedése
(forrás: KSH, adott évben január 1-én)

A város lakásállományának további növekedése várható.

Településrész megnevezése	A településrész távolsága a központi belterülettől	A népszámlálási lakónépesség	A lakások száma	Lakott egyéb lakóegységek száma
Központi belterület	–	5 915	2 365	4
Belterület				
Dunanagyvarsány	3,0	798	285	–
Dunapart	3,6	353	164	–
Közútépítő vállalat	0,5	–	–	–
Naprózsa-lakópark	3,5	171	66	–
Külterület				
Erőspuszta	2,5	88	20	–
Erőspuszta-Hídfő	3,3	14	6	–
Fenyvestanya	3,2	2	1	–
Lovastanya	3,2	6	3	–
Nyúltelep	1	–	–	–
Petőfiszárnyasliget	1,5	6	3	–
Tisztiházakdülő	2	10	6	–
Vasúti őrház	0,5	–	–	–

3-5. táblázat: A város településrészeinek adatai
(forrás: KSH, 2011.10.01 és 2019.01.01 közigazgatási állapot szerint)

A 1990 és 2019-es népesség adatokra lineáris trendvonalat illesztettünk, amelynek egyenlete alapján előrejelítettük a település népességszám alakulását. Az elmúlt évtizedben tapasztalható gyors népességszám emelkedés azonban bizonyosan mérséklődni fog a település befogadóképességének határát elérve, így az egyenes egyenlete alapján számított értéket korrigáltuk. A jelenlegi adatok alapján Dunavarsány város lakónépessége a 2045-ös évre vonatkozóan az alábbiak szerint alakul:

Település	Népesség szám	Előre jelzett népesség szám
	2019	2045
Dunavarsány város	8 522	10-11 ezer fő

3-6. táblázat: A település lakónépességének várható alakulása 2045-ben

TERÜLET NAGYSÁGA (km ²)	LAKOSOK SZÁMA	NÉPSŰRŰSÉG (fő/km ²)
22,52	8 522	378,42

3-7. táblázat: Városi népsűrűség (2019-es KSH adatok alapján)

Fontos megemlíteni, hogy Dunavarsány városában két nemzetiségi önkormányzat is működik, a Német és a Roma Nemzetiségi Önkormányzat. A 2011 évi népszámlálási adatok alapján a német nemzetiségű lakosok aránya 2,9 %, míg a roma nemzetiségűek a település lakosságának 1,2 %-át teszik ki.

3.3.2.2 Szociális ellátás

Dunavarsány Város Önkormányzatának 15/2018. (XII. 12.) önkormányzati rendelete foglalkozik a szociális rászorultság alapján megállapítható pénzbeli és természetbeli ellátások meghatározásával. A rendelet elsődleges célja, hogy megállapítsa az önkormányzat által a helyi sajátosságoknak megfelelő szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeli szociális juttatások formáit.

A rendeletben szabályozott pénzbeli és természetbeni szociális ellátások megállapítása és a szociális alapszolgáltatások igénybevétele iránti kérelmeket Dunavarsányi Közös Önkormányzati Hivatal Igazgatási Osztályán lehet benyújtani.

A rendelet szerint nyújtható **pénzbeli ellátások:**

- települési támogatás a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,
- települési támogatás gyógyszerkiadások viseléséhez,
- időskori támogatás,
- GYES kiegészítés,
- rendkívüli települési támogatás.

A rendelet szerint **természetben nyújtható szociális ellátások:**

- rendkívüli települési támogatás,
- köztemetés,
- települési támogatás lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadásokhoz,
- szennyvízdíj-kedvezmény,
- szilárd tüzelőanyag támogatás.

A rendelet szerinti **személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátások:**

- a) étkeztetés,
- b) házi segítségnyújtás (szociális segítség, személyes gondozás)
- c) család- és gyermekjóléti szolgálat,
- d) nappali ellátás

Az önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi alapellátások közül bölcsődei ellátást, valamint intézményi gyermekétkeztetés biztosít.

A szociális helyzettel és ellátásokkal kapcsolatban önkormányzati adatszolgáltatás alapján az alábbi adatokat fontos kiemelni:

Megnevezés	Fő / Darab / Szám	Összeg (forintban)
Gyermekjóléti szolgálat által ellátott gyermek száma	65	619 999 Ft
Családsegítő szolgálat hány esetben és mennyi családnak nyújtott segítséget	2988 esetben összesen 114 családnak	13 487 Ft/ eset 353 508 Ft/család
A családsegítő és gyermekjóléti feladatokat ellátó szakemberek száma	4	4 192 000 Ft átlag fizetés/fő/év
Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő családok száma	39 család 73 gyermek	nem pénzbeli támogatás Önkormányzatnak nincs kiadása
Szennyvízdíj és hulladékiszállítási díjkedvezmény	377 fő/2545 alkalom	összesen 6 764 000 Ft/év
GYES kiegészítés, polgárrá fogadás	164 fő/518 alkalom	össz. 3 888 000 Ft/év
Rendszeres települési támogatás gyógyszerkiadások viseléséhez	10 fő/74 alkalom	422 000 Ft/év
Lakásfenntartási támogatásban részesülő családok száma	44 fő/420 alkalom	1 692 000 Ft/év
Ápolási díjban részesülők száma	Járási Hivatal feladata	nem részesült az önkormányzattól senki
Időskorúak támogatása	862 fő/ 862 alkalom	4 741 000 Ft/év
Rendkívüli települési támogatás	281 család/816 alkalom	4 022 000 Ft/év
Védőoltás	12 fő/18 alkalom	217 000 Ft/év
Temetési segítyt igénybevevők száma évente	6	120 000 Ft/év
A szociális ellátások a település költségvetésének hány %-át teszik ki?	2,6%	2020-ban 69.782.000 Ft

3-8. táblázat: Dunavarsány város szociális ellátással összefüggő adatai
(forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

2019-ben szociális ellátások a település költségvetésének 1,6 %-át tették ki (43.500.314 Ft), 2020-ban erre a célra a település költségvetésének 2,6%-a került elkülönítésre (69.782.000 Ft). Megállapítható, hogy az önkormányzat által szociális segélynyújtásra fordítható összeg növekvő tendenciát mutat.

A Dunavarsány és Környéke Család- és Gyermekjóléti Szolgálat 2009 óta működik Dunavarsányt, Majosházát és Délegyházát magába foglaló ellátási területen. Mindhárom településen jelen vannak a családsegítők és a házi segítségnyújtók. A Szolgálat az alábbi szolgáltatásokat nyújtja:

- 1) Család- és Gyermekjóléti Szolgálat,
- 2) Házi segítségnyújtás,
- 3) Szociális konyha.

A központ önállóan működő költségvetési szerv, melynek gazdálkodásával kapcsolatos tevékenységét Dunavarsány Város Polgármesteri Hivatala látja el.

A korábbi évek adatait elemezve megfigyelhető, hogy az ellátásra szoruló kiskorúak száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, 2019-ben 65 kiskorú esetén vették igénybe a szolgáltatást.

3.3.2.3 Oktatás

Bölcsődei ellátás

A településen bölcsődei ellátást jelenleg csak családi napközik, magánbölcsődék és a Máltai Szeretetszolgálat által működtetett intézmény biztosít. A legközelebbi önkormányzati működtetésű bölcsőde Dunavarsány központjától mintegy 6 km-re található, Taksonyban.

Dunavarsány Önkormányzata új, összesen 4 csoportszobás, 48 férőhelyes bölcsőde építését tervezi, melynek megvalósításához pályázati forrásokat is igénybe kíván venni. A tervek szerint a nulla energiafelhasználású épület korszerű épületgépészeti rendszerekkel, napelemes megújuló energiatermeléssel fog elkészülni. Ezek az elemek nem csak a várható fenntartási költségek csökkentését, de a környezeti fenntarthatóságot is szolgálják majd. Az építési munkálatok várhatóan 2021. júniusában kezdődnek, az átadásra pedig 2022-ben kerülhet sor.

A városban élő 3-18 éves korosztály alapfokú közoktatási (óvodai és iskolai) ellátása 5 intézményben valósul meg.

Közszolgáltatások	Helyben	Más településen (km)	Helyben, más településről kijáró szakember(ek). Havonta hány alkalom?	A szolgáltatás ellátatlan
KÖZOKTATÁSI INTÉZMÉNYI FELADATOK				
Óvodai nevelés	X			
Általános iskolai oktatás 1-4.	X			
Általános iskolai oktatás 5-8.	X			
Alapfokú művészetoktatás	X			
KÖZOKTATÁSI SZAKSZOLGÁLATI FELADATOK				
Gyógypedagógiai tanácsadás	X			
Korai fejlesztés és gondozás	X			
Fejlesztő felkészítés	X			
Nevelési tanácsadás		Dunaharaszti 10 km		
Logopédiai ellátás	X			
Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás		Dunaharaszti 10 km		
Gyógytestnevelés	X			
GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁSOK				
Gyermekjóléti szolgáltatás	X			
Bölcsőde		Taksony 6 km		
Családi napközi	X			
Iskolai napközi	X			

3-9. táblázat: Oktatási közszolgáltatások elérhetősége Dunavarsány városában
(forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

Óvodai ellátás

Dunavarsány az óvodai ellátást egy intézmény (Weöres Sándor Óvoda) látja el, az intézmény 3 épületben működik. 2005-ben az I-es, 2006-ban a II. épületet újították fel. Az udvar 2015-ben műfüves borítást, illetve telepített gyept kapott. Az udvaron található játszótéri eszközök 2013 nyarán lettek telepítve az udvarra. 2017. őszén energetikai korszerűsítés zajlott (II. épület külső szigetelése, vakolása, nyílászárók cseréje, illetve az I.-II. épületeken napelemek elhelyezése).

A meglévő óvodaépület további bővítésre került, új épületrészt építettek hozzá, melyet 2020.márciusában adtak át, egyidejűleg a hozzá tartozó, új, műfüvel borított udvarrészsel.

2007-ben átadásra került az új óvoda Nagyvarsány településrészen, melyben 3 csoport fogadja a gyermekeket. Az udvari játékok felújításra, bővítésre, valamint a telepített gyepterület kiépítése 2014 nyarán fejeződött be.

Az intézményi fejlesztések alapvető forrása a fenntartó önkormányzat által biztosított fejlesztési forrás.

Az összes óvodai férőhely száma 360 fő, 12 csoportban 25 óvodapedagógus alkalmazásával folyik a szakmai munka, akik közül 2 fő fejlesztő pedagógus, 1 fő tehetséggondozó pedagógus, többen pedig további szakképesítésekkel rendelkeznek. A nevelést segítő alkalmazottak létszáma: 4 fő pedagógiai asszisztens, 12 fő csoportos dajka, 3 fő konyhai dolgozó és 1 fő gazdasági ügyintéző. Az óvodai nevelés szakember ellátottsága megfelelő.

Általános iskola

Klebsberg Intézményfenntartó Központ Szigetszentmiklósi Tankerületéhez tartozik a Dunavarsányi Árpád Fejedelem Általános Iskola. Az alapító okiratban foglaltak szerint a Dunavarsányi Árpád Fejedelem Általános Iskola működési területe Dunavarsány Város közigazgatási területe, továbbá szegregált gyógypedagógiai tagozatán gondoskodik Dunavarsány, Délegyháza, Majosháza és Taksony területén élő, állandó lakcímmel rendelkező tanulók ellátásáról.

Dunavarsány dinamikusan fejlődő település élénk kulturális és gazdasági életére jelentős hatással van a főváros közelsége. A lakosság, s ezzel párhuzamosan a tanulólétszám folyamatosan nő. Az iskola nem csak a helyi és a majosházai gyerekeket fogadja, de más településekről is vannak bejáró tanulók, akiknek szülei az iskola programja miatt választották az iskolát.

Az iskolában 57 nevelő-oktató munkát végző tanár van, akiknek a munkáját 10 fő segítő (rendszergazda, iskolapszichológus, pedagógiai és gyógypedagógiai asszisztensek, iskolatitkárok és laboráns) támogatja.

Az iskolának 4 tagépülete van, a legtávolabbi a központi épülettől 5 km-re. A legrégebbi épületben 1898 óta van tanítás. A különböző épületek többszöri átépítése, bővítése stabilizálta az iskola területi széttagoltságát, amely az átlagosnál nehezebb feltételeket teremtett a pedagógiai munka számára. Jelentős fejlődést jelent az új, tágas sportcsarnok, mely lehetővé teszi a mindennapos testedzést és sportszakkörök (atlétika, szivacskezilabda, kézilabda, kosárlabda, társastánc, labdarúgás) szervezését.

A 2019/20. tanévben az iskolában 28 osztály indult, valamint 3 csoport gyógypedagógiai tagozat, a normál tagozaton tanulók száma 717 fő, a gyógypedagógiai tagozatra 27 diák jár, így a tanulók összlétszáma 744 fő.

A tanítás állandó délelőtti műszakban, az osztálytermekben folyik. Szaktanteremként csak a számítástechnika terem funkcionál. Az intézmény saját könyvtárral rendelkezik, amely minden nap a tanulók rendelkezésére áll. Az iskola eszközellátottsága átlagos, fejlesztésre szorul.

A 2017. évben az Árpád utca 12. szám alatti épületegyüttesben, a Kossuth Lajos utca 33. szám alatti Elemi Iskola épületében részben KEOP támogatású, részben saját forrású épületenergetikai felújítás történt. Ennek keretében a nyílászárók kerültek cserére, homlokzati

hőszigetelésre került sor, fűtés korszerűsítés történt, valamint napelem rendszer épült ki. Ugyanakkor saját forrásból valósította meg az önkormányzat az Árpád utca 12. szám alatt az udvar felújítását, udvari játékok lerakásával, térkövezéssel, műfü lehelyezésével, az udvari pálya mögött labdafogó háló kiépítésével, a Kossuth Lajos utca 33. szám alatt pedig tankert került kialakításra, valamint az épületnél elhelyezkedő parkoló bővítése és felújítása valósult meg.

A városban jelenleg nem működik gimnáziumi, szakközépiskolai és szakmunkás képzés sem. A középiskolai szinten szakmai oktatást a város fiataljai legközelebb Budapesten vehetik igénybe.

3.3.2.4 Egészségügy

Dunavarsányban 4 felnőtt háziorvosi körzet két gyermekorvosi körzet működik. Két OEP által finanszírozott fogászati körzet található a településen, az egyik Duna-Kisvarsány ellátási körzettel működik 4 szakorvossal, míg a másik körzethez Duna-Nagyvarsány, a Naprózsa és a Forrás lakóparkok tartoznak, itt 1 szakorvos található.

Az egészségügyi ellátás keretében a védőnői szolgálatot négy védőnő foglalkoztatásával oldja meg az önkormányzat. A négy körzetben a védőnők a terhes-gondozástól az iskoláskorú gyerekek szűrővizsgálatának elvégzéséig látják el a feladataikat a gyermekorvosokkal együttműködve.

Dunavarsány, Délegyháza, Majosháza lakosságának sürgősségi orvosi ügyeleti betegellátását a Medical-Provisor Központi Orvosi Ügyelet Kft. végzi 2013. január 1. óta a dunavarsányi Egészségházban található ügyeleti rendelőben. Az ügyeleti betegellátás feladata kizárólag a rendelési időn kívüli sürgősségi esetek ellátása.

Jelenleg járóbeteg ellátás a Szigetszentmiklósi Szakorvosi Szakrendelő Intézetben vehető igénybe.

A település lakói a szakorvosi és kórházi ellátást a Pest megyei Flór Ferenc Kórházban Kistarcsán, valamint Budapesten az Állami Egészségügyi Központban vehetik igénybe, amely egyúttal súlyponti kórház is.

A városban egy gyógyszertár működik, mely a hét 6 napján nyitva tart, szombat délután és vasárnap pedig ügyeletet biztosít.

3.3.2.5 Kultúra, társadalmi szervezetek jelenléte

A településen a civil szektor jelentős. Közművelődési szerepet vállaló civil szervezetek, alapítványok, a civilszféra kezdeményezései a közösségi életben, illetve bizonyos témákhoz kapcsolódóan programok vagy rendezvények bemutatásában nyilvánul meg. A civil szervezeteknek sajátos helyük van a helyi társadalom azonosságtudatának formálásában, a társadalmi összetartozás erősítésében, a helyi közösségek önállóságának kialakításában. A szervezetek sokféle köz- és közhasznú feladatot látnak el, biztosítják az állampolgárok közéletbe való bekapcsolódását. Keretet adnak a különböző érdeklődésű csoportok szerveződéséhez, közösségi programok generálói.

Az alábbi társadalmi szervezetek vannak jelen a településen:

- XXIII.János Pápa Karitasz

- Szent Vendel Kolping Család Egyesület
- „Őseink Útján” Hagyományörző és Íjász Csoport
- Mekler László Ifjúsági, Turisztikai és Sport Egyesület
- Soli Deo Gloria Közösség
- Dunavarsány Város Petőfi Művelődési Ház Kézimunka Szakkör
- 1270. sz. Nautilus Vízicsapat
- Kertbarátok Klubja
- Lányok Asszonyok Klubja Dunavarsányi Egyesület
- Magyar Vöröskereszt Dunavarsányi Szervezete
- Dunavarsányi Erdélyiek Baráti Köre
- Dunavarsányi Nemzeti Fórum (DNF)
- Dunavarsányi Torna Egylet (DTE)
- Dunavarsányi Függetlenek Köre (DFK)
- Petőfi Művelődési Ház és Könyvtár Őszirózsa Nyugdíjas Klub
- 724. sz. Kossuth Lajos Cserkészcsapat
- Dunavarsányi Svábok Egyesülete
- Nagyvarsányi Nyugdíjas Klub
- Kantátika Férfi Énekkar, www.kantatika.hu
- Magyar Máltai Szeretetszolgálat - Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület - Dunavarsányi Csoport
- Mozgáskorlátozottak Dunaharaszti Egyesülete Dunavarsányi Csoport
- Mollissima Női Kar
- Iskolai Sport Kör
- Dyslexiás Gyermekekért Egyesület
- Petőfi Művelődési Ház és Könyvtár Babás-Mamás Klub
- WillPower Tánc- és Sport Egyesület
- Petőfi Művelődési Ház és Könyvtár KALAMAJKA Néptánc csoport
- Délegyházi Karate Sportegyesület
- Petőfi Művelődési Ház és Könyvtár Népdalkör és Citera zenekar
- Dunavarsányi Polgárőr Egyesület
- Kölyök Klub
- Délegyházi Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- Magyarországi Cigányok Demokratikus Szövetsége
- Magyarok Szövetsége Dunavarsányi Szervezete
- Dunavarsányi Off-Road Egyesület

A településen működő alapítványok:

- Művelődési, Oktatási és Sport Alapítvány
- Isten Szolgálatában Református Missziói Alapítvány
- Magányos Időseket Segítő Alapítvány (MISA)

Közművelődés

Dunavarsány Város Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2019. (III. 13) rendelete szól a közművelődésről.

A rendelet személyi hatálya kiterjed

- Dunavarsány közigazgatási területén lakcímmel rendelkező természetes személyekre
- az önkormányzat szerveire
- az önkormányzat által fenntartott közművelődési intézményre (Petőfi Művelődési Ház és Intézmény)
- továbbá mindazon közművelődési intézményre, társadalmi és civil szervezetre, egyházra, társulásokra, gazdálkodó szervezetekre és természetes személyekre, akikkel a képviselő-testület feladatokra megállapodást köt.

Az önkormányzat a közművelődési feladatait elsősorban az általa fenntartott Petőfi Művelődési Ház és Intézmény segítségével látja el, azonban igényli, és lehetőségeihez mérten segíti a civil közösségek, szervezetek, természetes személyek, illetve kulturális tevékenységet is végző vállalkozások közreműködését. A közművelődési alapszolgáltatások a városban főként az alábbiak biztosítását jelenti:

- közösségi színtér
- könyvtári szolgáltatás fenntartása
- kulturális rendezvények, szervezetek támogatása
- pályázati lehetőségek kihasználása, ehhez szükséges önrész rendelkezésre bocsátása.

Fontosabb közművelődési feladatok a városban:

- nemzeti ünnepek megszervezése a helyi közösség bevonásával
- ifjúság közösségi szerveződéseinek támogatása
- idősek művelődő közösségeinek támogatása
- könyvtár közművelődési tevékenységének biztosítása
- iskolarendszeren kívüli önképző, szakképző, képességfejlesztő tanfolyamok, bemutatók támogatása
- hagyományos kézműves kultúra megőrzése
- helyi környezeti értékek megismerése és megőrzése
- települési értéktár bővítése

- helytörténeti szakirodalmi tevékenység ösztönzése
- művelődési és alkotó célú helyi közösségek támogatása
- kiállítások, zenei rendezvények támogatása
- iskolai művészeti csoportok fellépésének támogatása
- táborok szervezése
- közösségi internet szolgáltatás biztosítása.

A közösségi művelődés legfontosabb színterei a Petőfi Művelődési Ház és Könyvtár, a Falumúzeum, a Soli Deo Gloria Közösségi Ház, a Petőfi Klub, az Erkel Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény. A közművelődést kiszolgáló épületek az oktatási intézményekhez hasonlóan koncentráltan helyezkednek el, jellemzően Kisvarsány-központ és Nagyvarsány területén. Petőfi Művelődési Ház és Könyvtár Kisvarsány központban, a Falumúzeum és a Soli Deo Gloria Közösségi Ház Nyugat-Kisvarsányban, a Petőfi Klub Nagyvarsányban található.

3.3.3 TERMÉSZETI KÖRNYEZET

3.3.3.1 Domborzati adatok

Dunavarsány közvetlen környezete a Csepeli-sík kistáján terül el. A kistáj 95 és 168 m közötti tszf i magasságú, jórészt ártéri szintű, hordalékkúp-síkság. A felszín jellemző magassága É-on 110 m, D-en 96-100 m közötti. Az átlagos relatív relief 4 m/km², É-ról D felé csökkenő értékekkel. Dunavarsány környezetében a térszínmagassága 100-115 méter között változik, legmagasabb pontja a Varsány-hegy, 115 méterre fekszik a tengerszint felett.

A kistáj teraszokkal tagolt hordalékkúp-felcszíne enyhén D felé, ill. a Duna felé lejt. Az alacsonyártér 4-6, a magasártér 6-10, a foszlányokban előforduló II/a. sz. terasz pedig 12-16 m-rel magasabban helyezkedik el a Duna 0-szintjénél. A terület Ny-i része döntően folyóvízi eróziós és akkumulációs hatásokra alakult ki. A felszínt az elhagyott meanderek sűrű hálózata borítja, amelyeket gyakran parti dűnék foltszerű halmaza kísér. Az alacsony ártéren több rossz lefolyású, elgátolt mélyedés is található. A K-i peremén futóhomokos felcszínnek emelkednek ki az ártérből.

Dunavarsány és környéke egykor a Duna árteréhez tartozott, de mára árvíztől védett terület lett, mezőgazdasági tájjá változott, melyet működő és felhagyott kavicsbányatavak szabdalnak.

3.3.3.2 Földtani és talajtani adottságok

A kistájban a pannóniai üledékekre dunai eredetű durvaszemcsés folyami üledéksor települt. Jól megfigyelhető a teraszok lealacsonyodása és normális rétegződési sorrendbe történő átalakulása. Az általában 10-20 m vastag kavicsos rétegsor felszín közeli helyzetű, jó víztároló, s jelentős hasznosítható kavicskészletet tartalmaz (0,5 Mm³).

Dunavarsány az alföldi Dunavölgy északi részén fekszik, a Duna kiterjedt magas teraszán. A nagy kiterjedésű táj talajtani képe igen változatos. A folyó közelében réti láptalaj, a magasabb részeken ártéri csernozjom, öntéshomok, öntésanyag alkotja a talajt. Az Ós-Duna ÉNy-DK-i

irányú medrei tagolják a felszínt. A morotvák talaja lápi és réti anyag. A folyóterasz kavicsbordalék-kúp, amelyet viszonylag vékony lepelhomok takar.

Dunavarsánynál a talaj jellemzően homokos, szikes. A helyi védett területeken enyhén szikes réti öntés- és a lápos réti talajok, valamint homoktalajok találhatóak.

3.3.3.3 Levegő

A levegőtisztaság védelem tekintetében a településen általában véve a jogforrásokban meghatározott immisziós határértékek biztosítottak. Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat legközelebbi automata állomásai Százhalombattán és Budapesten találhatóak. Manuális mérőhálózatnak is csak Budapesten van a legközelebbi eleme.

Ráckevei(Soroksári)-Duna-ág, valamint a bányatavak térsége levegőtisztaság-védelmi szempontból kiemelten védett terület. A területen csak olyan létesítmények alakíthatók ki, illetve olyan tevékenységek folytathatók, melyek légszennyező anyag kibocsátása az előírt határértékeket nem haladja meg.

Légterhelés szempontjából az alábbi iparágak vannak jelen szennyező üzemekkel: IBIDEN Hungary Kft. és FÉMALK Zrt. autó alkatrészgyártás. Az ipari létesítményeken kívül levegőtisztasági szempontból az alábbi kihívásokat lehet még azonosítani:

- Kívánatos a városi zöldterületek növelése, mert pont a legjobban terhelt részeken ezek hiányosak, vagy egyáltalán nincsenek.
- A parlagfű terjedésének megfékezésére fokozottan ügyelni kell a közterületeken, ill. magánterületeken, valamint nagymértékben a külterületeken, mert jelentős mértékben hozzájárulhat az allergiás megbetegedések számának növekedéséhez.
- A közlekedésből eredő légszennyezés növekedésének megállítása, szinten tartása, illetve esetleges csökkentése lehet az elérendő cél.

A 18/2017. (X.11) önkormányzati rendelet belterület levő kertek használata során keletkezett száraz növényzet (avar, kerti hulladék) szabadtéri égetését pénteki napokon teszi lehetővé időkorlát nélkül, a tűzgyújtás szabályainak megtartása mellett.

Külterületen irányított égetés csak akkor végezhető, ha azt egyéb jogszabály kifejezetten megengedi. Ebben az esetben a külterületen végzett szabadtéri égetést (tarló, lábon álló növényzet, avar és egyéb növényi hulladék égetést) az illetékes hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szervének be kell jelenteni, aki a bejelentést – abban az esetben, ha azt egyéb jogszabály megengedi, akkor – tudomásul veszi, más esetekben elutasítja.

3.3.3.4 Zaj, rezgés

Egész Dunavarsányt érintő konkrét zaj- és rezgésvédelmi mérések a településen nem történtek, a város egészségét tekintve a közlekedési zajon kívül nincs jelentősebb zajterheléssel járó tevékenység.

A helyi építési szabályzat értelmében zaj- és rezgésvédelem érdekében zajt kibocsátó, vagy rezgést okozó létesítmény a továbbiakban is csak abban az esetben építhető, illetve

üzemeltethető, ha az általa okozott zaj, vagy rezgés mértéke az előírt határértékeket nem haladja meg.

Az ipari és szolgáltatási rendezvényi zajterhelések esetenként jelentkeztek, azonban ezek hatásai a jogforrásokban meghatározott határértékek alatt maradnak.

Közúti zaj

A közlekedés és gépjárműforgalom a település legjelentősebb zajforrásra is, ami különösen igaz a nagy forgalmú utakra. Ez a terhelés esetenként a belterületi utcákban is jelentős.

2020. évben elkészült a települést érintő fő közlekedési létesítmények stratégiai zajtérképezése, melyben az évi 3 millió jármű áthaladásánál nagyobb forgalmat lebonyolító országos közutakat vizsgáltak. Dunavarsány esetében ezek az alábbi táblázatban ismertetett útszakaszok:

Közút száma	Útkategória	Határszelvények (km+m)		Hossz (km)
		Kezdő	Vég	
51	II. rendű főút (belterületi részekkel övezett külterületi részen halad)	21+547	31+526	9,979
510	II. rendű főút (ritkán beépített külterületi részen halad)	25+000	25+475	0,475
51104	bekötőút (ritkán beépített külterületi részen halad)	0+000	2+498	2,5

3-10. táblázat: Nagyobb forgalmat lebonyolító országos közutak Dunavarsányban
(forrás: Dunavarsány stratégiai zajtérképezése)

A mérés során az érintett lakosságot, valamint a védendő (egészségügyi, oktatási) intézményeket nézték. Az érintett lakosság azon személyek becsült teljes számát jelenti, akik olyan lakóépületben élnek, ahol a legzajosabb homlokzatot érő terhelés 4 m-rel a talajszint felett meghaladja a $L_{den} > 75$ dB és $L_{éjjel} > 70$ dB értékeket. Ugyanezek a határértékek vonatkoznak az érintett intézmények meghatározására is.

Az eredmények ismeretében megállapítható, hogy a nagyforgalmú közúttól eltávolodva a beépítettség függvényében csökken a zajterhelés. Nappal kb. 300 m távolságban alakulnak ki a nagyobb épületek zajárnyékoló hatása következtében kisebb csendes szigetek, míg éjszaka az útszakasz 80-300 m-es térségén kívül már nincs érdemi zajterhelés. A védendő intézmények esetében nincs határérték túllépés. A település lakosságának mintegy 1 %-a él a nappali stratégiai küszöbérték meghaladó zajterhelésű területen. A nagyobb zajterhelésű területen (jellemzően az 51. sz. főút mellett) a homlokzati zajterhelés sehol sem éri el a 73 dB-es értékelt (küszöbérték + 10 dB).

A probléma megoldására a város hosszú távú stratégiai terveiben szerepel az 51. sz. főút bizonyos szakaszai mellett 3 m magas zajárnyékoló fal létesítése.

3.3.3.5 Víz

A Csepeli-sík kistáj a Duna melléke a Soroksági- (Ráckevei-) ág kiágazásától Rácalmásig terjedő 57 km-es szakaszon. Ezen a része található a Soroksári-Ráckevei-Dunaág. Ide torkollik több, a régió vízháztartását befolyásoló csatorna, így a Gyáli-főcsatorna, a Duna-Tisza-csatorna, az Északi-övcatorna, a Duna-völgyi-főcsatorna. A kistáj mérsékelt meleg, száraz, erősen vízhiányos terület, melynek vízgazdálkodását a Duna jelenléte teszi kedvezőbbé.

Ahogy a Soroksági-ág, a többi csatorna vízjárása is mesterségesen befolyásolt. A Duna főmedrében állandó, a Soroksári-ágban a Kvassay- és a Tass-i zsilipek átteresztőképességétől függően meghatározott a hajóforgalom.

Dunavarsány és környékének vízrajzát alapvetően meghatározza a Duna, valamint a kavicsbányászat következtében létrejött bányatavak. A településtől nem messze halad a Duna-Tisza csatorna, ami Dunavarsány felett torkollik a Soroksári-Dunaágba. Ez utóbbi a város közigazgatási határán kettéválk a Soroksári főágra és a Régi Dunára, melyek közrefogják a Domariba-szigetet. A Duna vízszintje állandónak tekinthető, a Soroksári-ág és a csatornák vízjárása mesterségesen befolyásolható a Kvassay és Tass zsiliprendszerrel.

Dunavarsány térségében a kavicsbányászat következményeként számos bányagödörből kialakult tó található. Az egykori bányatavak közül kiemelkedik a település északi oldalán fekvő közkedvelt fürdőzőhely, a Rukkel-tó.

Árvízvédelem szempontjából az egész kistáj mentesített ártérnek tekinthető. A Duna és a Soroksári-Duna két oldalát - mint fő befogadókat - végig védgátak kísérik. A belvizeket két szivattyútelep emeli át. A belvizeket levezető csatornahálózat hossza meghaladja a 800 km-t.

A talajvíz átlagos mélysége 2-4 m között van, de a Csepel-sziget É-i felén mélyebben, Dömsöd-Kunszentmiklóstól K-re pedig magasabban találjuk. Kémiaileg főleg kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű, de jelentős területen a nátriumot is megtaláljuk. Ez okozza Dunavarsány környezetében a talaj enyhén szikes jellegét. Keménysége általában 15-25 nk°, a szulfáttartalom a terület déli felén 60 mg/l alatt van. A táj Duna menti része Budapest vízbázisához tartozik, ezért vízminőségének védelme fokozott figyelmet kíván.

A rétegvizek nem különülnek el élesen a talajvizektől. Mennyiségük 1-1,5 l/s.km² között van. Az artézi kutak száma - éppen a sokszor nem megfelelő talajvíz miatt nagy. Átlagos mélységük 100 m alatt, átlagos vízhozamuk 200 l/p felett van.

A Dunavarsány közigazgatási területe szennyezésre érzékeny, kiemelt vízminőségi terület, ezért felszíni vízvezető rendszereket ezek figyelembevételével kell tervezni, illetve a felszíni vizeket – megfelelő tisztítás után – lehetőség szerint helyben kell szikkasztani.

A terület a vonatkozó jogszabály szerint teljes egészében országos vízminőség-védelmi terület, ahol

- a) ásott kút, különálló árnyékszék, nagyüzemi állattartó- és komposztálótelep nem létesíthető,
- b) nem burkolt felületen hulladék, potenciálisan szennyezőanyag ideiglenesen sem helyezhető el,
- c) nagy kiterjedésű burkolt felületekről a csapadékvíz elvezetése csak hordalék és olajfogó műtárgyon keresztül történhet.

A helyi építési szabályzat szerint a vízfolyásokhoz, tavakhoz 150 m-nél közelebb nagylétszámú állattartó telep, komposztáló telep, meglévő állattartó telephez trágyatároló nem létesíthető. A vízfolyások rendszeres karbantartási munkálatainak elvégzése érdekében a Ráckevei

(Soroksári)-Duna-ág mentén 10 m-es, a holtágak mentén 6 m-es, egyéb vízmedrek mentén 3 m-es sávot szabadon kell hagyni.

A város közigazgatási területén a szennyvizek szikkasztása, leürítése, tisztítás nélküli kivezetése tilos. A bányatavakba, a volt bányatavakba semmilyen csapadékvizet, szennyvizet beengedni nem szabad, befogadónak kijelölni nem lehet.

Vízmedrek és vízgazdálkodási területek védőtávolságán belül tilos települési vagy veszélyes hulladék elhelyezése, vegyszer vagy más környezetszennyező anyag tárolása, környezetszennyező tevékenység folytatása.

3.3.3.6 Élővilág

Dunavarsány és környéke kistájbeosztás szerint az Alföld nagytáj Dunamenti-síkság középtájának Csepeli-sík kistáján helyezkedik el. Növényföldrajzilag a terület az Alföld flóraidékének Mezőföld és Solti-síkság flórajrásába tartozik.

Dunavarsány Pest megyében a Duna mente és a Duna egykori magas ártere határán található település. A környékre jellemző természetközeli élőhely típusok a nyílt homoki sztyepprétek, homoki nyárasok, sztyepprétek, mocsárrétek, ártéri és lápi növényzet. A település környékén egykori homokbuckás maradványai is fellelhetők, melyek a pannon biogeográfiai régió legtipikusabb élőhelyei közé tartoznak. A Duna-Tisza közti homokhátságra jellemző időszakosan kiszáradó lápréttársulás található a „Dunavarsányi vizes élőhely” nagyobb részén, míg a széleit és a D-DK-i perem területét nádas és magassásos alkotja. Csapadékosabb évek kivételével július hónapra a terület nagy részén megszűnik a felszíni vízborítottság.

A növényzeti adottságok közül kiemelendő, hogy az agrárkultúra dominanciája jellemzi, viszonylag kevés erdőterülettel és természetközeli fátlan élőhellyel. Természetes vegetációnak a nyílt homoki gyepek tekinthetők, valamint jellemzőek a kisebb foltokban előforduló gyöngyvirágos tölgyesek, borókás nyárasok és alföldi gyertyános tölgyesek. Kötöttebb talajokon zárt homoki gyepek is előfordulnak.

A nagyrészen Dunavarsányhoz tartozó Domariba-szigeten a Duna menti ártéri puhafás és keményfás ligeterdők legtöbb jellegzetes fa- és cserjefaja előfordul. A bokorfüzesek és nyárasok idős példányai, változatos csoportjai, a gazdag növény- és állatvilág a sziget természeti értékeit jelzi. A Duna-ág lassú feltöltődését is jelzi a sás és a nád vegetáció. A környék egyedi természeti jelensége a Dunán található úszóláp.

A környéken előforduló ritka növények: Mocsári kosbor – *Orchis laxiflora* LAM subsp. palustris vagy Hússzínű ujjaskosbor – *Dactylorhiza incarnata* (L.) SOÓ – Kornis tárnics – *Gentiana pneumonanthe* L. – Kisfészekű aszat – *Cirsium brachycephalum*.

Az **állatvilágot** a földrajzi fekvés, a vízrajz, az éghajlat és a növényvilág határozza meg.

Különleges állatvilággal a Domariba-sziget és a helyi jelentőségű védett természeti területek bírnak.

A Domariba-sziget északi csúcsához csatlakozik a védett 10 hektáros úszóláp, amely nemcsak ritka növények élőhelye, de számos vízimadár is látható itt pl. búbos vöcsök, többféle gém, nádirigó, nádi tücsökmadár.

Dunavarsány természetes élőhelyi közül a helyi jelentőségű védett természeti területek faunája került részletesebb tanulmányozásra. A két élőhely állattani szempontból erősen különbözik egymástól. A vizes élőhely alapvetően vízi vagy vízhez erősebben kötődő fajoknak ad otthont,

míg az árvalányhajas gyep homokpusztai állatvilággal bír. A feltérképezés (őszi és tavaszi) során a madarak, kétéltűek, hüllők, futóbogarak, lepkék, valamint egyenesszárnyúak (szöcskék, sáskák) felvételezése történt meg.

A Dunavarsányi vizes élőhely állatvilágának leginkább említésre méltó csoportja a madarak, mivel a kiterjedt méretű nádas-gyékényes kiváló fészkelőhelyet nyújt számukra. A sekély vízfelületeknél kócsagok és gémek előfordulása gyakori, de a feltérképezés során többek között nádírigót, cserregő nádiposzátt, tőkés récét, nyári ludat, bölömbikát, tengelicet, zöldikét, bütykös hattyút, fehér gólyát, barna rétihéját, örvös galambot, dolmányos varjút, vizityúkot, füstifecsét, cinegét is észleltek. A gazdag fajlistából nagyobb jelentőségűek a gázlómadarak és a barna rétihéja. Kétéltűfaunája közepesen jelentős, található itt pettyes göte, dunai tarajosgöte, vízibékák, erdei béka, zöld varangy, levelibéka. Mocsári teknősök is találhatóak itt. Hüllők közül csupán vízisikló fordult elő, de valószínűsíthető a mocsári teknős jelenléte is. A rovarfauna fajokban kevésbé gazdag, futóbogarak előfordulása jellemző (futrinkák, díszes bűzfutó, gyászfutó).

A Dunavarsányi árvalányhajas gyep faunája fajokban nem túlságosan gazdag, azonban különleges fajok is előfordulnak. A jól kezelt gyepben elsősorban az az izeltlábú állatok (pókok, lepkék, bogarak, sáskák, poloskák, kabócák) közössége jellemző. A lepkefajok jelentős része kifejezetten homoki élőhelyekhez vagy nyárfákhoz kötődik (csücskös sziklaaraszoló, törpesszender, Atalanta-lepke). A gerinces faunában a homoki gyík jelenléte jelzésértékű, mivel ez a faj Budapest földrajzi magasságában éri el terjedésének északi határát, valamint a homokpusztai környezet indikátora. Madárvilágot tekintve a felmérés során többek között tőkés récét, egerészölyvöt, lappantyút, tengelicet, zöldikét, meggyvágót, kócsagot, citromsármányt, vörösbegyét, dankasirályt, füstifecsét, gyurgyalagot, cinkét, küszvágó cséret észleltek. Kétéltűek közül a kecskébeka és tavibéka rendelkezik kiterjedt állománnyal. A szöcske-, sáska- és tücsökfajok is a homokpusztákra jellemzőek.

3.3.3.7 Táj- és természetvédelem

A város rendelkezik több, kiemelt oltalom alatt álló természeti értékkel:

- országos jelentőségű ex lege védett úszólappal,
- a nemzeti ökológiai hálózathoz tartozó területtel (OÖH),
- európai közösségi jelentőségű természetvédelmi területtel (Natura2000),
- helyi jelentőségű védett természeti területtel és értékkel.

Országosan védett természeti terület

Országosan védett természeti terület a Dunavarsányi úszóláp területe, mely a Duna-ág területén, a Domariba-sziget északi csúcsának közelében található. A 10 hektáros úszóláp nemcsak ritka növények élőhelye, de madárvilága is kiemelkedő.

Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi területtel

Nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló terület az európai egyezmény alapján védett Natura 2000 terület, megnevezése:

Ráckevei Duna-ág Különleges Természetmegőrzési Terület (azonosítója HUDI20042)

A terület legfontosabb természeti értékét a lebegő Sphagnum-mohaszőnyegek adják, amelyek az 1920-as évek óta fejlődtek ki. A felső szakaszon, amely erősen degradált állapotban van, jelentős iszaplerakódás jellemzi. A középső folyásnál jellemzőek a szép úszó mohaszőnyegek, az alsó szakaszon pedig nagyobb mértékben találunk nyílt vízfelületeket. A régió népszerű nyaralóhely, ez igen nagy terhelést jelent a terület számára.

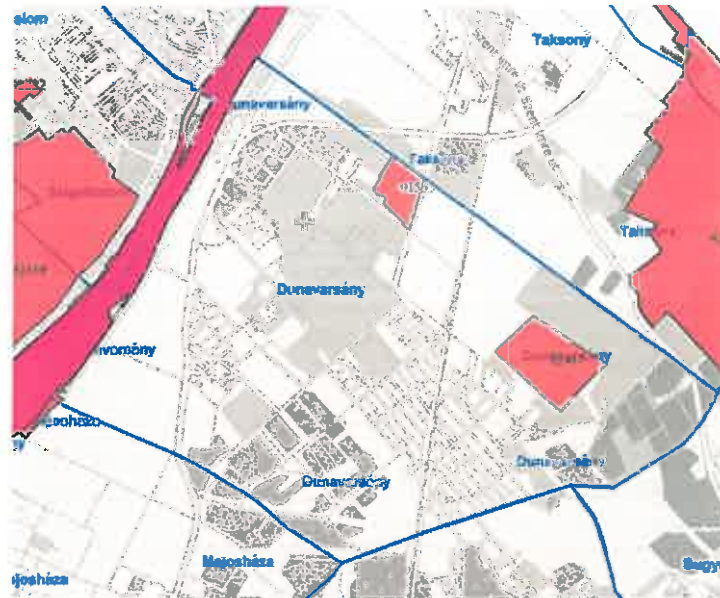
Közösségi jelentőségű élőhelytípusok, védett fajok melyek ezen a területen található az alábbiak:

Élőhely neve	Kiterjedése (ha)
éger- és kőrsligetek, puhafás ligeterdők, láperdők	73,72
természetes jellegű eutróf tavak és hínárnövényzetük	35,77
láptavak és hínárnövényzetük	0,22
ártéri mocsárrétek	36,71
tőzegmohás lápok és forráslápok	0,32
mészkedvelő üde láp- és sásrétek	26,46
keményfás ligeterdők	147,73

3-11. táblázat: Élőhelytípusok a Natura 2000 területen

Faj neve	Állomány (egyed)
Lápi hagymaburok (<i>Liparis loeselii</i>)	1000-2000
Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	
Balin (<i>Aspius aspius</i>)	1000
Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>)	500-1000
Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)	1000-1500
Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>)	100-200
Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	15000
Dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>)	
Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)	100-150
Közönséges vidra (<i>Lutra lutra</i>)	6
Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>)	70

3-12. táblázat: Kijelölés alapjául szolgáló fajok a Natura 2000 területen

3-3. ábra: Natura 2000 területek és Nemzeti Ökológiai Hálózat területek Dunavarsány környezetében
(forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer)

Helyi jelentőségű védett természeti területek

Dunavarsányban helyi jelentőségű védett természeti terület:

- Dunavarsányi árvalányhajas gyepek
- Dunavarsányi vizes élőhely
- Dunavarsányi feketefenyők Természeti Emlék

Név	Védettség típusa	Védettség kezdete	Törzskönyvi szám	Terület nagysága
Dunavarsányi vizes élőhely	Természetvédelmi terület	1998.	12/149/TT/98	24,38 ha
Dunavarsányi árvalányhajas gyepek	Természetvédelmi terület	2008.	-	40,9398 ha
Dunavarsányi feketefenyők a Vészi kúria területén	Természeti érték	1998.	12/148/TE/98	-

3-13. táblázat: Helyi jelentőségű természetvédelmi területek

Az árvalányhajas gyepek helyi jelentőségű természetvédelmi területté nyilvánításának célja a környékre jellemző homoki növényzet maradványainak védelme, valamint az egykori Turjánvidék nedves élőhelyeinek a megőrzése. A vizes élőhely feladata a nádas és mocsári élőhelyek megővése, fenntartása. A feketefenyők természeti emlékké nyilvánítása a kultúrtörténeti emlék megőrzését segíti.

A két helyi jelentőségű természetvédelmi terület külterületen helyezkedik el. Az árvalányhajas homoki gyepek (41 ha) a város délkeleti részén található, a vizes élőhely (24 ha) a város északnyugati részén, a Taksonyi út mellett fekszik. A természeti értéként nyilvántartott négy feketefenyő a Nyár utcában található.

3-4. ábra: Helyi jelentőségű védett területek és természeti érték elhelyezkedése

A Dunavarsányi árvalányhajas gyepeken a 2016-17 évi bejárások alkalmával az alábbi védett növényfajokat lehetett fellelni:

Név	Eszmei érték (Ft/tő)	Becsült állomány
homoki árvalányhaj (<i>Stipa borysthenea</i>)	5 000	4 ha, 120 000 tő
gyilkpohár (<i>Blackstonia acuminata</i>)	5 000	50-100 tő
mocsári kosbor (<i>Orchis palustris</i>)	10 000	2-300 tő
poloskaszagú kosbor (<i>Orchis coriophora</i>)	50 000	1 megfigyelt tő
agárkosbor (<i>Orchis morio</i>)	10 000	1 adatbázisban szereplő tő
kormos csáté (<i>Schoenus nigricans</i>)	5 000	500-1000

3-14. táblázat: Árvalányhajas gyepek védett növényfajai

Országos Ökológiai Hálózat

A Natura 2000 terület egyben az Országos Ökológiai Hálózat ökológiai folyosó övezetbe is tartozik.

Mindkét helyi jelentőségű természetvédelmi terület része a Nemzeti Ökológiai Hálózatnak ökológiai folyosóként, a vizes élőhely teljes területe, az árvalányhajas gyepek nagyobb része tartozik a hálózatba.

Dunavarsány térségében nem találhatók védendő földtani, felszínalaktani értékek, barlangok.

Tájképi értékeket elsősorban a természeti értéket hordozó tájrészletek jelentenek. Másodsorban tájképi szempontból meghatározó a bányatavak vízfelületének látványa, illetve az 51. sz. főúttól nyugatra eső mezőgazdasági területek látványa, háttérben az RSD-t kísérő galériaerdőkkel. A területen megfigyelhető tájhasználati konfliktusok a bányászati területhasználatból és a felhagyást követő átmeneti rendezetlenségből adódnak.

3.3.4 ÉPÍTETT KÖRNYEZET

Dunavarsány városi rangú település, településszerkezeti szempontból azonban alapvetően falusias beépítettségű karakterrel rendelkezik. 2004-ben kapott városi rangot.

Területfelhasználás szempontjából a beépítésre szánt területek tekintetében Dunavarsányban egyértelműen túlsúlyban vannak a kertvárosias lakóterületek. A jelentősebb intézmények a város központi területein találhatóak, míg a gazdasági területek – néhány kivételtől eltekintve – a város észak-nyugati részén, az 51-es út menti ipari parkban koncentrálnak. A rekreációs területek főként az RSD mentén és a déli bányatavak mentén helyezkednek el. A beépítetlen területek nagy része mezőgazdasági terület, de jelentős a vízgazdálkodási területek mérete is a bányatavak nagy vízfelületeinek köszönhetően.

A lakóterületek jellemző beépítését a földszintes, vagy tetőtér-beépítéses, néhol emeletes családi házak alkotják. Ez alól csak két terület jelent kivételt: a nagyvarsányi Petőfi lakótelep és a Kossuth Lajos utca végében található társasházias beépítés. Minkét helyen az átlagosnál valamivel intenzívebb a beépítés.

3.3.4.1 Kulturális örökségek

Dunavarsáynak történelmi adottságainál fogva országosan védett épített emléke nincs. Az épített örökség számba vehető értékei a helyi védelemre javasolt épületek és kisemlékek, melyek részben meghatározó, karakteres épületek, részben a város történetében kiemelkedő szerepet játszó épületek, emlékek.

A 12/2016. (VI. 10.) Önkormányzati rendelet alapján helyi védelemre javasolt objektumok:

1. Kisvarsányi Római Katolikus Templom
2. Kisvarsányi Református Templom
3. Nagyvarsányi Római Katolikus Templom
4. Vasútállomás
5. Árpád Fejedelem Elemei Iskola
6. Volt Vasúti Őrház
7. Petőfi Művelődési Ház
8. XXIII. János pápa szobra
9. Trianon emlékpark
10. Boldog Gizella és Szent Imre szoborcsoport
11. Szent István király emlékmű
12. I. és II. világháborús hősök emlékműve
13. Turul-emlékmű
14. Kopjafa
15. Út menti kereszt (Kossuth L. u 25-27.)
16. Remény szobor
17. Petőfi szobor

18. Ady emlékhely

19. MÁV 17/a sz. őrház

A település közigazgatási területén 9 régészeti lelőhelyet tartanak nyilván, felsorolásuk a város építési szabályzatának függelékében található meg.

3.3.4.2 Városi zöldfelületek

A település növényzettel fedett területei, a közparkok, a köz- és magánkertek, az út- és térfásítások, a zártkertek, az erdők és a mezőgazdaságilag művelt területek együttesen alkotják a település zöldfelületét. A zöldfelületek a növényzet tömegétől, állományszerkezetétől függően befolyásolják, módosítják a belterületen a mikroklimatikus viszonyokat, a levegőállapotát, minőségét, s együttesen kondicionáló hatásúak.

Mindezekben a kedvező környezeti-, egészségi és esztétikai hatásokon túl a színvonalas idegenforgalomnak szintén alapvető feltétele a vonzó belterületi környezet kialakítása és gondozása. Ezért a településkép formálásában meghatározó közterületek rendezettségét ill. „díszítettségét” biztosítani kell. A növények városképi szerepe is fontos, és a zöldterületek rekreációs hatása is páratlan érték a városlakó ember számára.

Dunavarsány a település teljes közigazgatási területét tekintve jelentős aktív zöldfelülettel rendelkezik, ami főként a meglévő mezőgazdasági területeknek, a számos bányatónak, valamint a Duna-ágnak és a part beépítetlen részének köszönhető.

A település RSD Duna-parti része részben üdülő épületekkel beépített. Jelentős zöldfelületeket a déli-külterületen (Domariba-sziget és környéke) találunk.

A felszíni vizek a külterületi zöldfelületi rendszer elemeinek tekinthetőek: Dunavarsány esetében ez potenciális lehetőséget jelent, hiszen a jelentős kiterjedésű bányatavak hasznosítása még nem alakult ki, viszont mivel parti sávjukban helyenként nincs fás növényállomány, ezért kondicionáló és puffer-funkciót még nem megfelelően töltenek be.

A település külterületének erdősültésége alacsony, 10% körüli, továbbá külterületi problémaként jelentkezik a mezővédő erdősávok hiánya is.

A város belterületi zöldfelületi ellátottsága ugyanakkor alacsony, közhasználatú zöldfelületei nem érik el a kívánt mértéket sem mennyiségileg, sem minőségileg, egyik településrészen sem. A rekreációs célra használható zöldfelületi sávok, területek belterületi aránya is alacsony.

A 2014-es mennyiségi kimutatás alapján a városban 8850 m² „kiemelt területet” (legnagyobb a Hősök tere), 14525 m² „városkép szempontjából fontos területet”, és 25230 m² egyéb kezelt területet, gyephézagos parkolót, burkolt felületet, és további 240 db fát vettek számba.

Kedvezőtlen a közpark besorolású területek részaránya. Meglévő legnagyobb közpark Dunavarsány közigazgatási területén a 0,5 ha kiterjedésű Hősök tere. A tér növénykiültetései, burkolata, utcabútorai jó állapotúak, rendezettek. Kisebb közkertek a Trianoni park, az 56-osok tere, a települési játszóterek és a vasútállomás kertje.

A településrendezési terven jelölt zöldterületek egy része ténylegesen nem tölt be rekreációs funkciót, illetve nem jelent valódi közösségi teret, szervező erőt; továbbá, amelyik rekreációs helyszín, az is sok esetben funkcióhiányos. E problémakörből kiemelhető a játszóterek és sportolási célú területek, illetve ún. zöld utak (rekreációs célra használható zöldfelületi sávok) rendkívül alacsony aránya.

A település jövőbeni elképzelési között szerepel egy közpark kialakítása a Kossuth Lajos utca fejlesztéséhez kapcsolódóan. Illetőleg a 2019. évben valósult meg és került átadásra a Petőfi Szabadidőpark I. üteme Dunavarsány, Sport utcán (Nagyvarsányi városrész), ahol telepítésre került egy köztéri fitness park is, a II. ütem várhatóan a következő 5 évben valósul meg.

A közutak menti zöldsávok a települési zöldfelületi rendszerben fontos szerepet töltenek be, a településen az utcák közel 80 %-a fásított. Jelentős méretű és jellegzetes városképet adó a vasút északi oldalán a Vasútsor menti zöldsáv.

3.3.5 KÖRNYEZETBIZTONSÁG

Dunavarsány területe az alacsony mértékű veszélyeztető hatások és a kockázati mátrix alapján a III. katasztrófavédelmi osztályba tartozik, ennek megfelelően területére veszélyt jelentő területi lehatárolás nem indokolt. A III. katasztrófavédelmi osztályban sorolást megalapozó kockázati mátrix szerint Dunavarsányban azok a veszélyeztető hatások, melyek hangsúlyozottan tesznek szükségessé megelőző intézkedéseket az alábbiak:

- a) az elemi csapások, természeti eredetű veszélyek közül a belvív, mely a csapadékvíz-elvezető rendszer fejlesztését, karbantartását, megfelelő állapotának biztosítását igényli
- b) a rendkívüli időjárás, a közutak karbantartása, a veszélyes fasorok karbantartása.

A fentiekben felsoroltakon kívül eseti jelleggel jelenthetnek veszélyt a város lakóira az alábbiakban felsorolt események:

- közúti vagy vasúti vegyi katasztrófa,
- árvíz: Dunavarsányt közigazgatási területének nyugati határán húzódik a Duna árvízvédelmi fővédvonal. A Dunán veszélyes vízjárásra hajlamos időszak a téli (január-március között), amikor a jeges árvizek kialakulásának valószínűsége nőhet meg, illetve a május-július közötti időszak, amikor a zöldár levonulására lehet számítani.
- tüzek, robbanások.

Magyarországon a földrengés tevékenység mérsékelt, évente átlagosan 5-8 olyan földrengés fordul elő, amelyet a lakosság már érzékel. Az épületkárokat okozó földrengések 10-15 évente fordulnak elő. Pest megye területén. A rengéseket az országban négy állandó állomás figyeli - Budapesten, Gyulán, Piskés-tetőn és Sopronban -, emellett létezik a paksi atomerőmű körül egy tizenkét állomásból álló hálózat.

A XX. század legnagyobb hazai földrengése az 1956. január 12-i dunaharaszti volt, mely csupán 10 km-es távolságra helyezkedik el Dunavarsánytól. A dunaharasztihoz hasonló rengésre évszázadonként kétszer-háromszor kerülhet sor.

A 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet értelmében Dunavarsány város a Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatósághoz tartozik, melynek székhelye Budapest, illetékességi területe Pest megye közigazgatási területe.

3.3.6 GAZDASÁGI HELYZETKÉP

Dunavarsány Magyarország centrumában, a Kis-Duna bal partján, Budapest déli peremétől mintegy 12 km-re helyezkedik el. Közigazgatásilag a Közép-Magyarországi Régióhoz, azon belül Pest megyéhez, a Szigetszentmiklósi járáshoz tartozik, valamint Budapesthez való közelségéből kifolyólag a fővárosi agglomerációhoz tartozik.

Dunavarsány elhelyezkedéséből adódóan kistérségi vezető szerepet tölt be. A város gazdasági versenyképességét nagyban meghatározza kedvező közlekedési helyzete. A település számos a településen regisztrált vállalkozással, illetve egy 90 hektáros ipari parkkal rendelkezik, amely a terület fekvése, könnyű megközelíthetősége miatt kiváló lehetőségeket nyújt a betelepülni kívánó vállalatok számára.

Dunavarsány gazdasági erejét, súlyát a 2000-ben létesült Dunavarsányi Ipari Park határozza meg, mely a település Ny-i részén, az 51 főút mellett került kialakításra. Ide vannak irányítva az ipari-gazdasági tevékenységgel összefüggő beruházások. A helyi gazdaság súlyát és az iparüzési adóbevétel jelentős részét az ipari park adja, ahol logisztikai, elektronikai, élelmiszeripari, gépipari cégek vannak jelen. Jelenleg az ipari parkba betelepült vállalkozások az alábbiak: IBIDEN Hungary Kft. (autóalkatrész gyártás), FÉMALK Zrt. (alumínium öntészet, megmunkálás, összeszerelés), Kerttrade Kft. (műanyag kereskedelem, borászati termékek kereskedelme), Infinitours Kft. (buszbérlés), DOFE Kft. (gombatermelő és értékesítő), Gammavox Kft. (csomagküldő, internetes kiskereskedelem), D és H Metál Kft. (nem veszélyes hulladék gyűjtése), KM Trans Kft. (szállítmányozás). A Dunavarsányi Ipari Parkot a Resonator Kft. üzemelteti.

Az ipari parkba betelepült vállalkozásokon kívül megemlítendő még az Energy-Zol Kft. (gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem), Peakston Kft. (habarcsgyártás). A településen található egy méz üzem, az ARANYNEKTÁR Kft. A településen a középület üzemeltetést, közterület- és közútkezelést, valamint a városi főzőkonyha üzemeltetését a Dunavarsányi Városgazdálkodási Kft. látja el.

Az IBIDEN Hungary Kft. a település legnagyobb foglalkoztatója, a 4 gyártócsarnokban közel 2000 fő foglalkoztatása történik.

Környezeti terhelés szempontjából jelentősebb ipari üzemek az IBIDEN Hungary Kft. és a FÉMALK Zrt.

A város kereskedelmi, szolgáltató és ipari gazdasági jelentősége mellett az üdülési és rekreációs funkciói is számottevőek. Utóbbiak révén az idegenforgalomból is jelentős gazdasági bevételre lehet számítani.

3.3.6.1 Foglalkoztatási helyzet

Dunavarsány gazdaságilag aktív népességének nagy része nem helyben dolgozik, hanem ingázik. Budapest közelsége jó néhány embernek jelent munkalehetőséget. A településen a helyben foglalkoztatás aránya 2,7 %.

A nyilvántartott munkanélküliek száma a 2008. évi gazdasági válságot követően jelentős mértékben emelkedett a településen is, majd 2015-től ismét folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. A 2019. évi adatok alapján a településen mind a munkanélküliek száma mind a tartósan álláskeresők száma lassan közelíti a válság előtti statisztikai adatokat.

Időszak	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)
2006	84	34
2007	86	25
2008	96	32
2009	95	29
2010	210	84
2011	222	91
2012	194	78
2013	193	76
2014	135	49
2015	187	107
2016	151	93
2017	127	73
2018	109	58
2019	116	44

3-15. táblázat: A nyilvántartott álláskeresők (a 180 napon túli nyilvántartottak számával együtt) számának éves változása
(forrás: KSH, adott évben január 1-én)

3-5. ábra: A településen nyilvántartott álláskeresők száma (2006-2019)
(forrás: KSH tájékoztatási adatbázis)

Paraméter	Pest megye	Szigetszentmiklósi járás	Dunavarsány város
Álláskeresők száma (fő)	18 602	1 412	116
180 napon túli álláskeresők száma (fő)	9 904	637	44
Lakónépességből 15-64 évesek (fő)	844 371	81 380	5 632
álláskeresők aránya a munkavállalási korú népességből	2,2 %	1,7 %	2,1 %
180 napon túl nyilvántartott álláskeresők aránya a munkavállalási korú népességből	1,2 %	0,8 %	0,8 %

3-16. táblázat: Munkanélküliségi arányok
(forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis. 2018 év)

A munkanélküliség aránya a 15-64 éves lakónépességhez viszonyítva Dunavarsányban alacsonyabb a megyei átlagnál, viszont kedvezőtlenebb a járásra jellemző adatoknál. A településen a munkanélküliek mindössze 0,8 %-a 180 napon túl nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népességből, ez a megyei mutatónál kedvezőbb, gyakorlatilag megegyezik a járásra jellemző értékkel.

A településen 895 db bejelentett vállalkozás tartanak nyilván, az egyéni vállalkozások száma 651 db.

Nemzetgazdasági ág	Vállalkozások száma (db)
<i>Kereskedelem, gépjárműjavítás</i>	119
<i>építőipar</i>	57
<i>szakmai, tudományos, művészi tevékenység</i>	49
<i>szállítás és raktározás</i>	25
<i>feldolgozóipar</i>	23
<i>adminisztratív szolgáltatási támogató tevékenységek</i>	23
<i>mezőgazdasági, erdőgazdálkodási, halászati vállalkozás</i>	6
<i>vízellátás, szennyvíz, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés</i>	3
<i>bányászat, kőfejtés</i>	2
<i>szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás</i>	-
<i>információ, kommunikáció</i>	-
<i>pénzügyi, biztosítási tevékenység</i>	-
<i>ingatlanügyletek</i>	-
<i>közigazgatás</i>	-
<i>oktatás</i>	-
<i>egészségügy, szociális ellátás</i>	-
<i>művészet, szórakozás, szabadidő</i>	-
<i>egyéb szolgáltatás</i>	-
Összesen	307

3-17. táblázat: Vállalkozások száma nemzetgazdasági ágak szerint
(forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

3.3.6.2 Idegenforgalom

Dunavarsány természeti értékei következtében egyre növekvő mértékű idegenforgalommal rendelkezik. A festői Duna-parti üdülőhelyek és a mesterségesen kialakított bányatavak kellemes pihenési, szórakozási lehetőséget biztosítanak a településre látogatóknak. Az egykori bányatavak közül kiemelkedik a település északi oldalán fekvő közkedvelt fürdőzőhely, a Rukkel-tó Waterpark. Duna-parton jelentős sportcentrum a Közép-magyarországi Általános Olimpiai Központ.

A nyár elején megrendezésre kerülő Dunavarsány Napok, a Szüreti bál, vagy a gyakran tizenöt-husz együttes részvétel megvalósuló népzenei találkozók minden évben megrendezésre kerülnek.

Az idegenforgalom még számos kiaknázatlan lehetőséget rejt, így indokolt a terület prioritása az Önkormányzat fejlesztési tervei között.

3.3.7 KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA

Közúti közlekedés

Földrajzi elhelyezkedése révén Dunavarsány rendkívül jó közlekedési adottságokkal rendelkezik, a sugaras szerkezetű országos közút-, és vasúthálózat fókuszában található. A főváros gyorsan elérhető a településen áthaladó 51. számú főútnak köszönhetően. Az országos főúthálózati kapcsolatokat biztosító 51. sz. Budapest–Hercegszántó másodrendű főút a település északi és nyugati külterületén halad át, Nagyvarsányt és az északi gazdasági területet közvetlenül is kiszolgálja. Az 51. sz. főúthoz észak felől csatlakozó 510. sz. Budapest–Dunavarsány főút Taksony és Dunaharaszti belterületén átvezetve biztosítja a fővárosba irányuló forgalmi kapcsolatot. Az 51104. jelű bekötő út az 510. sz. főúttól biztosítja a Csepel-sziget megközelítését a Ráckevei (Soroksári) Duna-ág hídján átvezetve. Az 52101. jelű Taksony–Dunavarsány bekötőút a település észak-déli irányú közúti tengelye. Északi külterületi szakasza az 51. sz. főút felé irányuló forgalom fő kapcsolata.

Ezen kívül az M0 autópályát közelsége biztosítja az autópályákkal való összeköttetését, melynek révén a város gazdasági jelentősége egyre nagyobb teret ölt.

Vízi közlekedés

Az Európai Unió regionális politikájában kijelölt transz-európai közlekedési folyosók közül a dunai nemzetközi vízi út közelében helyezkedik el.

Vasúti közlekedés

A településen észak-déli irányban áthalad a MÁV 150. sz. Budapest–Kunszentmiklós-Tass-Kelebia vasútvonala, a X. páneurópai korridor része. A vonal egyvágányú, villamosított. A vonalat Dunavarsány területén három helyen szel át közút, sorompós illetve fényosorompós biztosítással. Dunavarsány vasútállomás infrastruktúrája alacsony színvonalú, de jó állapotban van. A vonal a teherforgalom mellett az agglomeráció más vonalaihoz képest kis elővárosi forgalmat bonyolít le.

A várost érinti a Budapest-Belgrád vasútvonal hazai szakaszának fejlesztése, mely jelenleg a beruházás tervezési szakasz egyeztetési folyamatában tart.

Tömegközlekedés

A közúti közösségi közlekedés útvonalai az 51. sz. és az 52101. jelű út, ahol a Volánbusz távolsági és helyközi járatai közlekednek. A járatok részben közvetlen budapesti irányú, részben a környező települések és Csepel sziget (Szigethalom autóbusz-állomás) közötti utasforgalmat bonyolítanak le. Dunavarsány belterületének jelentős részét érintik, de a

vasútvonaltól keletre eső résznek nincs közvetlen kiszolgálása.

A városnak helyi tömegközlekedése nincs, a helyi közlekedést a gépkocsival történő közlekedés dominálja. A távolsági autóbuszjárat Budapest Népligetig, míg a vonat Budapest Kőbánya-Kispest végállomásig közlekedik.

3.3.8 KÖZSZOLGÁLTATÁS

Ivóvízellátás

Dunavarsány ivóvízzel való ellátottsága jelenleg 95%-os, mely megfelel a térség átlagának. A nagyfokú ellátottság alapján elmondható, hogy majdnem a teljes lakosság részesül vezetékes ivóvíz ellátásban.

Dunavarsány vízellátó rendszere négy különböző mélységre szűrőzött kútból nyeri a vizet, de mindegyik kút a felső-pannóniai homok vízáadó rétegre szűrőzve létesült. A kutak a település észak-nyugati részén helyezkednek el. A kutak vízminőségüket tekintve vas, mangán, arzén és gáztartalom tekintetében nem felelnek meg az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X. 25.) Korm. rendeletben megfogalmazott ivóvízminőségi követelményeknek, ezért a hálózatba táplálás előtt a termelt vizek megfelelő vízkezelésben részesülnek. Ezek a komponensek réteg eredetűek, a vízben felszíni szennyezésre utaló nyomok nincsenek.

A város vízellátását a jelenleg meglévő 4 db mélyfúrású kútból kitermelt vízre alapozzák. A kutak gyakorlatilag igénybe veszik a térségre jellemző összes vízáadó réteget, 100-350 m között. A kutakból kitermelhető vízmennyiség 130-800 l/min között változik. A kútvizek minősége gyakorlatilag megegyező összetételű: arzén, és vastartalmuk meghaladja, mangántartalmuk pedig megközelíti a 201/2001. (X. 25.) Kormányrendeletben előírt értékeket.

A Dunavarsányi vízbázis jellemző működési adatait az alábbi táblázat ismerteti:

Paraméter	Mért érték (2017. év)
Vízjogi engedélyben lekötött vízmennyiség	1205 m ³ /nap
Kitermelt víz mennyisége	379 423 m ³ /év
Átvett víz mennyisége	2 m ³ /év
Értékesített víz mennyisége	258 011 m ³ /év
Hálózati vízvesztesség	20 621 m ³ /év
Ivóvízhálózat vezeték hossza	69,6 km
Ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma (2018 KSH)	2936 db

3-18. táblázat: Dunavarsányi ivóvízellátás jellemző működési adatai

A településen a szolgáltató adatszolgáltatása alapján egy lakossági felhasználási hely átlagos havi ivóvíz felhasználása 7 m^3 .

Az ivóvíz ellátás közművei 100%-ban az önkormányzat tulajdonában vannak, az üzemeltetést a Dél-Pest Megyei Víziközmű Szolgáltató Zrt. biztosítja.

Szennyvízelvezető és kezelő hálózat

Dunavarsány 1994-ben másik öt településsel (Áporka, Délegyháza, Majosháza, Szigetszentmárton, Taksony) karöltve létrehozta a Dunavarsány és Térsége Önkormányzati Szennyvíztársulást, s a társulás 2000. év végére megépítette a térségi szennyvíztisztító telepet és a települések központi lakóterületi részének szennyvízcsatorna hálózatát. A hat település szennyvízrendszere összefüggő, egységes rendszert képez, a szennyvízhálózat befogadója a Dunavarsány Térségi Szennyvíztisztító Telep.

Az ingatlanokról a szennyvíz gravitációs vezetéseken keresztül jut a gyűjtő hálózatba. A vákuumgépházból nyomó vezetéseken keresztül jut a szennyvíz a Dunavarsány és Térsége szennyvíztisztító Telepre. A szolgáltatási terület egyes részein, elsősorban azokon a területeken, ahol a szennyvíz hálózat az alap vákuumos rendszer kiépülése után valósult meg, gravitációs rendszerek lettek kiépítve. A település szennyvízgyűjtő-hálózatának hossza 45,7 km, mely teljes hosszában elválasztó rendszerű.

Az eredetileg kiépített szennyvíztisztító telep egy három tavas szennyvíztisztító rendszer. A telepen mechanikai és biológiai szennyvíztisztítás történt. A tisztított szennyvizek három (nyárfás, energia ültetvény és mezőgazdasági) típusú befogadó területen kerülnek elhelyezésre. A szennyvíztisztítás során keletkező szennyvíziszap a technológiai sajátossága miatt, a tavakban deponálódtak, ahonnan esetileg kerültek eltávolításra.

A korábbi működési paraméterek és terhelési viszonyok mellett a telep nem volt alkalmas a szennyvíz szerves anyag és összes nitrogén tartalmának csökkentésére, mivel nem voltak adottak a hatékony nitrifikáció és denitrifikáció feltételei. Ennek megfelelően a telep fejlesztésre került. A fejlesztésnek az elsődleges célja, hogy a település szennyvizeinek korszerű tisztítását és a tisztított szennyvíz ártalommentes elhelyezését hosszútávon megoldja, és egy hatóságok által elfogadott, üzemeltetési engedéllyel rendelkező szennyvíztisztító telep létesüljön, illetve működjön. A tervezett műszaki beavatkozások tisztítási hatásfok növelést, vízminőség javulást eredményeznek, valamint az öntözési területek terhelésének csökkentését szolgálják időszakos, vagy részleges felszíni víz befogadóba történő bevezetéssel.

A szennyvíztisztító telep építése FIDIC „sárga könyv” szerinti beruházással valósul meg, a műszaki beavatkozásokkal

- a működő tisztítótelep technológiájának átalakításra kerül annak érdekében, hogy igazodjon a vízminőség-védelmi követelmények alakulásához (tisztítási hatásfok növelése)
- megvalósul a tisztított szennyvíz minőségének javítása, korszerű, szabályozható, kontrollálható tisztítási technológiával, üzembiztos működéssel

- lehetőség nyílik belvizes időszakokban a jó minőségű tisztított szennyvíz időszakos elhelyezésére felszíni víz befogadóban
- megvalósul az öntözőterületek terhelésének csökkentése.

Az új tisztítómű a jelenlegi tisztítótelep területén épül meg az I.sz. tó helyén, a meglévő II. és III. tó tározókapacitása pedig a tervek szerint felhasználható lesz a tisztított szennyvíz átmeneti tározására (kb. 80.000 m³) ami kb. 21 napos betározást tesz lehetővé elsősorban a belvizes időszakokban.

A szennyvíztisztító telep kivitelezési munkálatai az előre meghatározott ütemterv szerint haladnak, a telep készültségi foka jelenleg 84-86% körüli. Ha a további munkálatok is terv szerint haladnak, akkor a projekt zárására várhatóan 2020. év végén kerül sor. A telep megépültével és a sikeres próbaüzem lefolytatásával a projekt lezárásához szükséges hatósági engedélyek kiadása elől elhárulnak az akadályok.

A Dél-Pest Megyei Víziközmű Szolgáltató Zrt. üzemelteti a szennyvíztisztító telepet és a csatornahálózatot.

A Dunavarsányi Ipari Park a területén keletkező szociális és ipari szennyvizeinek önálló/saját szennyvíztisztító telepen történő megtisztítása mellett döntött. A beruházás keretében megvalósult egy 1 200 m³/d és 5 350 lakosegyenérték kapacitású szennyvíztisztító telep a szükséges iszapkezeléssel, mely telep tisztított szennyvizei továbbra is a dunavarsányi települési szennyvíztisztító telep kihelyező területeire kerülnek elvezetésre oly módon, hogy az érkező tisztított szennyvizek a települési tisztító technológiáját nem terhelik, azok már a tisztított szennyvízzel keverednek a kihelyezés előtt.

A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatra 2018. évi KSH adatok alapján 2747 lakás van rákötve, ami a teljes lakásállomány 90 %-a. Fontos teendő a településen a csatornával még nem ellátott ingatlanok mielőbbi szennyvízcsatornára való kötése. A háztartásokból a közcsatornába elvezetett szennyvíz éves mennyisége 230.920 m³, mely adat a rákötések számának növekedésével folyamatosan emelkedő értéket mutat. A településen a közcsatornában elvezetett szennyvízmennyiség 354.640 m³/év.

A település helyi Építési Szabályzatában szennyvíztisztítással és gyűjtéssel kapcsolatban az alábbi előírások találhatók:

- Beépítésre szánt területen új vízhálózat csak a szennyvíz közcsatorna hálózattal együtt építhető. A fogyasztói csatlakozás nem helyezhető üzembe a szennyvíz közcsatorna hálózatra való csatlakozás üzembe helyezését megelőzően.
- Új szennyvízelvezető hálózatot elválasztott rendszerrel szabad csak építeni.
- Szennyvíz és a tisztított szennyvíz talajba szikkasztása, talajvízbe, állóvízbe való bevezetése a település teljes közigazgatási területén tilos.

Csapadékvíz-elvezetés

A település síkföldrajzi fekvése miatt a közművek vonatkozásában a csapadékvíz-elvezetés tekinthető a legkevésbé rendezettnek. A felszíni vízelvezetés vonatkozásában, a településre általánosan jellemző a nyílt árkos vízelvezetés. A nyílt árkok döntő hányada szikkasztó

ároként üzemel, a nagyobb vízgyűjtőjű árkokkal összegyűjtött vizek közvetlen befogadója a Ráckevei- (Soroksári-) Duna-ág.

Dunavarsány közigazgatási területe szennyezésre érzékeny, kiemelt vízminőségi terület, ezért

- a part menti területekről csapadékvíz csak a nyári szabályozott vízszint felett hordalék- és olajfogó műtárgyon keresztül vezethető a Ráckevei(Soroksári)-Duna-ágba.
- a csapadékvíz szikkasztás feltételeit részletes talajmechanikai vizsgálat alapján kell meghatározni.
- a bányatavakba, a volt bányatavakba semmilyen csapadékvizet beengedni nem szabad, befogadónak kijelölni nem lehet.

A településen a csapadékvíz elvezetésére elválasztott rendszerű vízvezetést kell kiépíteni. A csapadékvíz elvezetését biztosító rendszer szállítóképességét egészen a végbefogadóig ellenőrizni kell minden 0,5 ha-t meghaladó telekterületű beruházás esetén, illetve új telekosztású terület esetén, és azok csak akkor valósíthatók meg, ha a többlet felszíni víz megfelelő biztonsággal továbbvezethető a befogadóig. A beépítésre szánt területeken vízvezető csatornák kiépítése a terepesés figyelembevételével a beépítésre nem szánt területeken lévő befogadókhöz kapcsolódóan tervezhetők. A zárt vezeték alkalmazását lehetőség szerint kerülni kell, a csapadékvizek helyben tartását kell szorgalmazni.

Ha a csapadékvíz szállító hálózat, vagy a befogadó a többlet vizeket elvezetni nem tudja, akkor telken belül kell a többlet csapadékvizek visszatartását megoldani és csak késleltetve, fékezten lehet a közhálózatba kivezetni.

A településen a nagy kiterjedésű burkolt felületekről a csapadékvíz elvezetése csak hordalék és olajfogó műtárgyon keresztül történhet.

A vízfolyások, csapadékvíz-elvezető árkok rendszeres tisztításáról, karbantartásáról gondoskodni kell.

Elektromos-energia ellátás

A város elektromos-energia ellátása 120/20 kV-os transzformátor állomásból történik. A háztartási villamos energia fogyasztók száma 2956 db, ez az összes fogyasztók számának 83 %-a. A háztartások fogyasztása a szolgáltatott villamos energia mennyiség 58 %-át teszi ki.

Az energiaellátással kapcsolatban energiatakarékosságra és az energiahatékonyságra való törekvés a továbbiakban elérendő cél. Ennek érdekében az alábbi intézkedéseket ösztönzi az önkormányzat:

- lakások, lakóházak, valamint a közintézmények energiatakarékosságának és energiahatékonyságának növelése
- energetikai átvilágítások ösztönzése
- utólagos hőszigetelések, energia megtakarítást eredményező beruházások támogatása,
- alternatív energiaforrások alkalmazásának ösztönzése
- megújuló energiaforrások és energiatakarékossági beruházások támogatása.

Gázellátás

A város földgázellátása megoldott, az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyiségéből 39 % a háztartási fogyasztás. Távfűtés illetve a központi melegvíz szolgáltatás nincs a településen.

Hulladékgazdálkodás

Az önkormányzat a hulladékgazdálkodási közfeladat ellátását a Közszolgáltatóval kötött hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés útján biztosítja. A közszolgáltatást 2018. 01.01-től az ÉTH Érd és Térsége Hulladékkezelési Nonprofit Kft. látja el, a hulladékok begyűjtését és szállítását alvállalkozóként a MULTI-Dh Nonprofit Kft. és a MULTISZINT Kft. végzi. A szolgáltató a település teljes közigazgatási területén az Országos Hulladékgazdálkodási Közszolgáltatási Tervvel összhangban látja el a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást.

Év	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Összes elszállított települési szilárd hulladék (tonna)	2600	2571,8	2509,6	2427,2	2564	2685,9	2763,9	2877,7	3252,5	3429,4
A lakosságtól elszállított települési szilárd hulladék (tonna)	2440	2301,4	2141,9	2044,3	2162,8	1974,5	2044,2	2261,5	2675	2284,2

3-19. táblázat: Keletkező települési szilárdhulladék mennyiségek
(forrás: KSH tájékoztatási adatbázis)

A vonatkozó rendeleteknek megfelelően járatterv alapján heti egy alkalommal gyűjtik a *vegyes települési hulladékot*. Végző ártalmatlanítási hely: Pusztázamori Regionális Hulladékkezelő Központ. A telepet a Fővárosi Közterület Fenntartó ZRT üzemelteti. Itt a kezelés, elhelyezés minden szempontból megfelel a legszigorúbb környezetvédelmi előírásoknak. Végeredményben a dunavarsányi települési szilárd hulladék elhelyezése hosszú évekre biztosított, hulladékáram vonatkozásában ez a hulladéktípus teljes egészében elhagyja a települést.

A *szelektív hulladékok* elkülönített, házhoz menő begyűjtését és elszállítását kétheti gyakorisággal biztosítják a lakosság részére. A szelektíven gyűjthető hulladéktípusok szállítása az alábbiak szerint történik: PET, PP, HDPE, tiszta fólia, fém, vegyes papír, tetra pack és vegyes üveg. A papírhulladékot kötegelve kell kihelyezni a hulladéktároló edények mellé. A műanyag hulladékok gyűjtésére a szolgáltató által biztosított sárga műanyag zsák szolgál. Az üveghulladékok gyűjtésére szintén a sárga zsák szolgál.

A *zöldhulladék* külön gyűjtésére is lehetőség nyílik a településen a szolgáltató jóvoltából. Évente két alkalommal – tavasszal és ősszel – díjmentesen szállítják el ezen hulladéktípust. Azonban egy másik, talán hatékonyabb mód is a lakosok rendelkezésére áll. A szolgáltató

bevezette április végétől október közepéig tartó zöldhulladék gyűjtést díjfizetés ellenében. A szállítás megadott címről történik, előfizetői lista alapján végzik a szolgáltatást. A szelektív gyűjtéshez a zsákokat a szolgáltatónál lehet megvásárolni, melyet heti egy alkalommal visznek el a lakosoktól.

Térítésmentes *lomtalanítási* szolgáltatást évente egy alkalommal biztosít a szolgáltató a lakosság részére előre meghirdetett időpontban.

Az *állati eredetű hulladékot* a gyepmester gyűjti össze, majd a telephelyére szállítja. Ezen hulladékok az ATEV Zrt. solti telephelyére kerülnek. Számszerű mennyiségéről adatok nincsenek, a gyepmester nem csak Dunavarsány, hanem a környező települések tetemeit együtt szállíttatja el.

A kiemelten kezelendő hulladékok közül az *egészségügyi hulladékok* gyűjtését a településen található orvosi rendelőkben a Septox Kft. végzi, egyszer használatos gyűjtőeszközökben, melyet saját égetőjükben ártalmatlanítanak, míg a patikákban az erre a célra kihelyezett gyűjtőedényeket a Hungaropharma Zrt. üríti.

A városban működik a D és H Metál Kft. (2330 Dunaharaszti, Soroksári út 35.), amely vas és fém hulladék begyűjtéssel foglalkozik. A kft.-hez nem csak Dunavarsányból, hanem a közeli településről is szállítanak hulladékot a lakosok.

A település területén sem működő, sem régebbi és rekultivációt igénylő környezetvédelmi szempontból nem biztonságos hulladéklerakó nincs. Sajnos alkalomszerűen mégis van illegális hulladéklerakás a félreeső rejtett helyeken. Az illegális hulladék eltávolítását a Dunavarsányi Városgazdálkodási Kft. végzi.

Az Ipari Parkban a cégek a hulladékgazdálkodási tevékenységüket önálló hatáskörben oldják meg. A települési (kommunális) hulladékot az Ipari Park egyes cégeitől a helyi szolgáltató szállítja el. A szelektív hulladék vonatkozásában az ide vonatkozó önkormányzati rendelet nem teszi kötelezővé az önkormányzati szolgáltató cég felé történő kötelező átadást, így a cégek egy része más arra jogosult szolgáltatónak adja át ezeket a hulladékokat. A hasznosítható ipari hulladékok, veszélyes hulladékok elszállítását a betelepült cégek saját hatáskörben intézik, arra jogosult vállalkozásokkal.

4 A FENNTARTHATÓSÁG HELYI PROGRAMJÁNAK MEGVALÓSÍTÁSA

4.1 FÓRUMOK, PARTNERSÉGI KAPCSOLATOK

Az önkormányzat feladata a párbeszéd kezdeményezése és lefolytatása a lakossággal, a helyi szervezetekkel és a magánvállalkozókkal. Együttműködési fórumokat kell kialakítani és működtetni. A részvétel intézményeinek fejlesztése érdekében meg kell teremteni a fenntarthatósággal kapcsolatos programokban érintett szektorok folyamatos dialógusát biztosító együttműködést. Meg kell teremteni az aktív társadalmi részvétel társadalmi elismerésének feltételeit, hogy nyilvánvalóan érdemes legyen ezt a viselkedésmintát választani a közösségi léttől, társadalmi részvételtől való elzárkózással szemben. Az egyén és a közösség közti harmónia kialakítása érdekében a „jó kormányzás” elveinek megfelelően meg kell alkotni a társadalmi együttműködés egységes szabályozását és annak intézményi feltételeit. Meg kell teremteni annak a lehetőségét, hogy a lakosság jogai, lehetőségei és kötelességei ismeretében döntsön saját sorsáról.

A tárgyalások és a közmegegyezés során a helyi hatóságok megismerhetik az állampolgárok, a helyi, a civil, a közösségi, az üzleti szervezetek egyéni, sajátos kezdeményezéseit és megszerezhetik a legjobb stratégiák kialakításához szükséges információkat. A tárgyalások nyomán növekedhet a háztartások tudatossága a fenntartható fejlődés különböző területein.

4.2 KÖZÖSSÉGKÖZPONTÚ PROBLÉMAELEMZÉS

A problémaelemzést segítő ún. SWOT elemzés egy a stratégiai kérdésekkel kapcsolatos döntéseket segítő elemzési módszer. A SWOT analízis klasszikus értelmezésében az Erősségek-Gyengeségek tényező-páros a belső tényezőket, míg a Lehetőségek-Veszélyek páros a külső tényezőket elemzi. A belső tényezők esetén az ide tartozó jellemzőkre, azok alakulására a település saját intézkedéseivel hatással lehet, így a későbbiekben befolyásolni tudja az elemzés idején rögzített állapotot. A külső tényezőkre a település önmagában viszonylag kis befolyással rendelkezik.

A SWOT elemzés eredményét a 4.1 sz. táblázat foglalja össze.

<p style="text-align: center;">ERŐSSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • kistérségi vezető szerep • szép táj, környezet • természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatvilág • jó közúti kapcsolatok • Budapest közelsége • bányatavak idegenforgalmi vonzerőt jelentenek • Soroksári- (Ráckevei-) Duna-ág közelsége • jó mezőgazdasági adottságok • ipari park • jó infrastrukturális ellátottság • országosan ismert Olimpiai Központ 	<p style="text-align: center;">GYENGESÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • természeti adottságok kihasználatlansága • lakossági környezettudatosság alacsony • az interaktivitást nélkülöző települési honlap • felújításra váró zöldfelületek, városközponti funkciót betöltő illetve általában a közösségi hiánya • megújuló energiák kihasználatlansága • kevés idegenforgalmi szálláshely • jelentős ingázás, különösen a fiatal aktív korosztály körében
<p style="text-align: center;">LEHETŐSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • a környezetvédelmi, és komplex turisztikai célokat támogató hazai és EU politika • a kistérség együttműködésének javítása helyi és interregionális szinteken is • az ipari szektor további erősödése a jó közúti kapcsolatokra és az ipari park nyújtotta lehetőségekre építve • vidéki turizmus (lovass turizmus, vízi,- természeti turizmus, zöldturizmus) • vízisport-kapacitások fejlesztése • természeti értékek • elővárosi, kertvárosi jelleg erősítése • Budapest közelségében rejlő gazdasági és társadalmi potenciál • lakóterület fejlesztések 	<p style="text-align: center;">VESZÉLYEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • regionális pozíció gyengülése • környező települések részéről nem mutatkozik együttműködési szándék • külföldi nagyvállalatok előretörése a belföldi érdekekkel szemben • állandóan változó magyar szabályozórendszer miatt a stratégiai szintű hosszú távú tervezési folyamatok visszaszorulnak • alacsony részesedés az EU forrásaiból az együttműködés és koordináció hiányában, továbbá a stratégiai tervezés elmaradása miatt • kistérségen belüli szükségtelen verseny • alvóváros jelleg erősödése

4-1. táblázat: A SWOT elemzés eredménye

4.3 A FENNTARTHATÓSÁGI PROGRAM TELEPÜLÉSI PRIORITÁSAINAK KIJELELÉSE, CÉLOK KITŰZÉSE

A fenntarthatóság helyi programjának legfontosabb eleme a település lakosai és vezetői által fontosnak talált fejlesztési területek és prioritások, valamint az ezekhez csatolt konkrét célok meghatározása. A fejlesztési célok fontos tulajdonsága a mérhetőség, hozzájuk mutatók, ún. eredményindikátorok rendelhetők.

Településfejlesztési célok

A területfejlesztési koncepció megfogalmazása szerint a város jövőképe, hogy egy nyugodt, kertvárosias, igényes és polgárosodó életvitelt, megélhetést kínáló kisváros legyen a Ráckevei-Duna-ág mentén; táji, természeti és épített értékekkel; erős gazdasággal és rekreációs funkciókkal. A jövőképet három horizontális településfejlesztési alapelv hivatott segíteni:

- fenntartható és energiahatékony fejlesztések;
- területi egyenlőtlenségek kialakulásának megakadályozása;
- környezeti és természeti értékek megőrzése.

A jövőképhez három középtávú cél kapcsolódik, összesen hét részcéllal.

Az „Erős kisváros” cél széles körben hozzáférhető szolgáltatások felmutatását, illetve mikrotérségi központi szerepet irányoz elő.

A „Magas életminőség” célhoz a közszolgáltatások stabilan magas minősége; fejlett és sokrétű közlekedési hálózat rendelkezésre állása; illetve vonzó természeti és épített környezet fenntartása tartozik.

A „Városi öntudat” cél egyfelől aktív civil és közösségi életet, másfelől közös, egységes településközpont kialakítását foglalja magában.

A településfejlesztési koncepció hosszú távú céljaiból az Integrált Településfejlesztési Stratégia az alábbi hat tematikus középtávú célt vezet le:

- - A gazdasági élet biztos alapokra helyezése
- - Felelős gazdálkodás, hatékony működés
- - Városi szolgáltatások minőségi fejlesztése
- - Helyi és térségi közlekedési lehetőségek gazdagítása
- - A dunavarsányiak közösségének megerősítése
- - Színvonalas természeti és épített környezet fenntartása

Az Önkormányzat településfejlesztési céljai a település általános fejlesztését segítik elő, és mindenekelőtt a közszolgáltatások biztosításához és fenntartásához kapcsolódnak. A város képviselőtestülete által korábban elfogadott dokumentumok az alábbi konkrét településfejlesztési célkitűzéseket fogalmazták meg:

- városközpont fejlesztés különböző ütemeinek megvalósítása
- utak és közterületek felújítása, minőségük, használati értékük javítása

- járda építés és felújítás
- városi zöldfelületek minőségi javulást eredményező fejlesztése
- lakóközrtek infrastruktúrájának fejlesztése az utak felújítását is ide értve
 - kerékpárutak építése
 - ipari és gazdasági funkcióra kijelölt területek fejlesztése
 - leromlott állapotú intézmények felújítása

Ezek a célok megjelennek a fenntarthatósági program prioritásai között is.

A nyilvánosság biztosítása

Az Önkormányzat fontosnak tartja, hogy a település fenntarthatósági programjának megvalósítása a lakosság számára ismert módon, a széles nyilvánosság biztosítása mellett történjen, hiszen ez a biztosítéka annak, hogy az elméleti fejlesztési tervek közül azok valósuljanak meg, melyek tényleg a település jövőjét, hosszú távú fejlődését, fejlesztését szolgálják. Fontos a nyilvánosság azért is, hogy a fejlesztések eredményei minél szélesebb réteghez jussanak el.

Települési arculat és marketing

Dunavarsány sajátos, széttagolt településszerkezete, az elmúlt időszakok tájalakító tevékenységei, településfejlődési folyamatai miatt sem a lakosság számára, sem a látogatók számára nem jelenik meg egy egységes arculatú városként, az ország turisztikai térképén nem képez jól azonosítható márkát.

Egy település vonzereje nem csak a vonzástényezők és szolgáltatások meglétén alapszik: tudatos marketingtevékenységgel is erősítendő a város imázsa, ismertsége. Ezt felismerve már az Integrált Városfejlesztési Stratégiában és a Turizmusfejlesztési Stratégiában is kiemelt helyen szerepelt az egységes városi arculat kialakítása és ennek széles körben történő kommunikálása.

Az elsődleges cél egy hagyományokon, táji-természeti adottságon alapuló arculat meghatározása, amelyet következetesen lehet képviselni. A hatékony és következetes városmarketing-tevékenység, a pozitív arculat- és identitás-erősítés csak kedvező hatással lehet a város gazdasági életére és így a társadalmi fejlődésére is. A fejlesztési kívánt ágazathoz és célcsoportokhoz kell alakítani a marketingstratégiát, valamint meg kell találni, szükség esetén teremteni a kommunikáció megfelelő felületeit.

Turisztikai fejlesztések

Dunavarsány számára a turizmus kiegészítő profil, de a súlyát a jövőben növelni kívánja, a helyi lakosság számára is használható elemekkel, elsősorban külterületi fejlesztések révén. turizmus fejlesztése térségi gondolkodást és hatékony együttműködést igényel. A fejlesztési irányok meghatározásánál fontos volt, hogy egyúttal a természeti, táji értékek megőrzését is biztosítsák, a település és a táj karakterét erősítsék, és hozzájáruljanak a településidentitás

pozitív változásaihoz. Rövid és középtávon Dunavarsány turisztikai fejlesztése esetében a fő irányok a következők:

- térségi – szomszédsági együttműködés erősítése
- szolgáltatók együttműködése és vonzástényezők rendszerbe szervezése
- tematikus „csomagok”, élményláncok kialakítása
- település arculat meghatározás / erősítése, és ennek tudatos képviselője, városimázs fejlesztés, fajsúlyos húzóattrakciók létrehozása, amelyek hosszabb ott-tartózkodásra is programot kínálnak (pl. tavakhoz kapcsolódóan, vagy élőhelyek helyreállítását követően),
- zöldutak kialakítása,

Gazdaságfejlesztési célkitűzések

A városban kiaknázatlan erőforrást jelent a város vásárlóereje – az ingázás miatt a kereskedelem és a szolgáltatások jelenléte gyengébb, mint amit a lakosság gazdasági ereje és lélekszáma indokolna. A gazdaságfejlesztési stratégia három fő célt tűz ki Dunavarsány számára:

- - A gazdaság sérülékenységének csökkentése, szerkezetének diverzifikálása
- - Helyi kereslet erősítése
- - Helyi együttműködések katalizálása

Megújulóenergia Stratégia célkitűzései

A fenntartható fejlődés érdekében szükséges az energiahatékonyság növelése, ami elérhető jobb hatásfokú berendezések, építészeti megoldások alkalmazásával, illetve az energiafogyasztás csökkentésével. Dunavarsányban lakossági szinten a nap- és a geotermikus energia, közösségi szinten a napenergia hasznosítását tűzi ki célul a stratégia.

Mindezeket szem előtt tartva, Dunavarsány város fenntartható fejlődésének helyi programja a 2021-2025. évekre társadalmi (5), környezeti (8), gazdasági (9) és intézményi (3) részekre bontva összesen 25 prioritási területet határoz meg, amiket az alábbi fejezetek írnak le részletesen. A meghatározott prioritások és célok nem pusztán a fenntarthatóságot segítik elő, hanem a település lakossága számára élhetőbb körülményeket biztosítanak.

4.3.1 TÁRSADALMI FENNTARTHATÓSÁG PRIORITÁSAINAK ÉS CÉLJAINAK KITŰZÉSE

Népességi folyamatok

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi időszakban a település lélekszámának alakulásával kapcsolatban meghatározott célértéket meghaladta a lakónépesség növekedése, 1071 fővel nőtt a lakosság a tervezett 350 fő helyett.

Cél: a település lakónépességének növelése

Feladat:

- Kedvezményes áru lakótelkek kialakítása
- A település népességmegtartó erejének megtartása, növelése az egészséges és tiszta épített környezet biztosításával
- Kedvező életfeltételek biztosítása a mozgáskorlátozottak számára (ld. épületek akadálymentesítése)
- Önkormányzati letelepedési és lakásvásárlási támogatások kidolgozása, fenntartása
- Lakásépítés
- Infrastrukturális fejlesztések
- A közbiztonság fokozása
- Dunavarsány kertvárosi karakterének népszerűsítése a fővárosban

Egészségügyi, szociális ellátás

Az Önkormányzat elengedhetetlennek tartja a szociális alapellátások biztosítását, olyan szociális háló megteremtését, mely biztonságot nyújt a település lakosságának. A szociális ellátások javítása érdekében az önkormányzat képviselőtestülete évente legalább egy alkalommal – illetve központi jogszabályváltozások miatt szükség szerint – felülvizsgálja a helyi szociális ellátások rendszerét meghatározó rendeletét.

A város vezetése törekszik arra, hogy a vonatkozó rendeletben meghatározott szociális ellátásokat és szolgáltatásokat kellő minőségben biztosítsa és ezekre a szükséges forrásokat előteremtse. Amennyiben új igények merülnek fel, pl. szenvedélybetegek gondozása, akkor ezekre új forrásokat keres.

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A meghatározott indikátorokkal kapcsolatban nem sikerült előrelépést elérni az előző tervezési periódusban.

Cél: A lakosság általános egészségi állapotának javítása, szociális alapellátások biztosítása

Feladat:

- Rendszeres egészségügyi szűrővizsgálatok biztosítása helyi szinten
- Tudatformálás - az egészséges életmód kialakítása, terjesztése
- Kedvező életlehetőségek biztosítása a hátrányos és a halmozottan hátrányos lakosság számára
- Egészségügyi és szociális ellátások fejlesztése
- Támogatási rendszer bővítése

Ifjúsági és oktatás feladatok

Az Önkormányzat kiemelten kezeli a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat. A kapcsolódó szolgáltatások körében ellátandó feladatok:

- Évente felül kell vizsgálni a helyi gyermekvédelmi, gyámügyi rendeletet.
- A rendelet módosításnál figyelembe kell venni a gyermekvédelmi rendszer által tett jelzéseket, észrevételeket.

Az Önkormányzat a gyermekvédelmi szolgáltatásokat, ellátásokat a Gyermekjóléti és Családgondozó Szolgálat keretén belül, külön családgondozóval biztosítja.

Az oktatással kapcsolatban törekedni kell a meglévő oktatási intézmények színvonalának szinten tartására, lehetőség szerint növelésére. Meg kell vizsgálni az iskolákban a szociálisan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, magatartási, tanulmányi problémákkal küzdő tanulók részére a patrónusi, mentori rendszer kialakításának lehetőségét tanár-diák, diák-diák viszonylatban egyaránt.

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: Ezen a területen sikerült eredményeket elérni a korábbi tervezési periódushoz képest. A helyben tanuló általános iskolások száma a célérték feletti mértékben nőtt, jelenleg 745 fő részére biztosított az általános iskolai oktatás a településen, mely közel 200 fővel több helyben tanuló diákot jelent. A tanórán kívüli foglalkozások száma is növekedett.

Cél: A tanköteles fiatalok tanulási esélyeinek növelése, továbbtanulás szorgalmazása, támogatása

Feladat:

- A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok segítése
- Rendszeres tájékoztatás a hazai ösztöndíj lehetőségekről
- Tanórán túli foglalkozások szorgalmazása, lehetőségeinek megteremtése

Kultúra, sport és társadalmi szervezetek

Az önkormányzat elvégzi helyi közművelődési rendelet felülvizsgálatát és rendszeres frissítését, amely a legfontosabb eszköz a szolgáltatások meghatározásához és biztosításához. A rendeleten belül illetve megvalósításakor hangsúlyozni kell, hogy az önkormányzat egyik fontos feladata Dunavarsány hagyományainak ápolása, a helytörténeti, honismereti mozgalom fejlesztése, népművészeti, hagyományörző közösségek életre hívása, és hosszú távú működtetésük biztosítása. A fenntarthatóság szempontjából kiemelendő az egészséges lokálpatriotizmus, a helyi értékek védelmének erősítése, a település-, környezetvédő, természetbarát közösségek szervezése és ezek támogatása.

A könyvtár működtetése során intézkedéseket kell tenni a könyvállomány gyarapítása érdekében, ehhez ki kell használni a pályázati lehetőségeket, fogadni kell a magánszemélyek, intézmények, vállalkozások könyv, elektronikus információhordozó, folyóirat, felajánlásait, illetve anyagi támogatását.

Gondoskodni kell továbbá arról, hogy a kulturális, közművelődési feladatokat is ellátó szervezetek számára biztosítva legyenek az alábbiak:

- a működésükhöz szükséges közösségi hely
- megfelelő pénzügyi, anyagi támogatást a vállalt feladataik ellátásához
- pályázati tevékenységüket segítse az Önkormányzat.

Bemutatókészítési lehetőséget kell biztosítani a helyi művészek számára (költői est, felolvasó est, kiállítások, bemutatók szervezésével). Szorgalmazni kell a település múltját bemutató tárlat összeállítását, és a tárlat bővítését és támogatni kell a helyi kiadványok megjelenését.

Az önkormányzat fontosnak tartja a sporttevékenységekkel kapcsolatban a helyi sportegyesület támogatását.

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A városban tevékenykedő társadalmi szervezetek száma nőtt az elmúlt tervezési periódusban. A korábbi célértékként meghatározott számnál több kulturális- és sportrendezvény került megszervezésre.

Cél: Szabadidős tevékenységek biztosítása a helyi lakosság számára

Feladat:

- Társadalmi szervezetek működési feltételeinek megteremtése
- Nemzetiségi programok biztosítása
- Kulturális és sport programok szervezése
- A lakók integrálása kulturális közösségekbe
- Újabb testvérvárosi kapcsolatok kialakítása

Nemzetiségi és kisebbségi feladatok

Az Önkormányzat a polgármesteri hivatalon keresztül biztosítja a nemzeti és etnikai kisebbségek jogainak érvényesülését. Ezért az Önkormányzat fejleszteni kívánja a Német és a Roma Kisebbségi Önkormányzatokkal való folyamatos együttműködést.

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi tervezési periódusban 2 nemzetiségi identitáshoz kapcsolódó rendezvény került megszervezésre a városban.

Cél: Nemzetiségi kulturális programok kidolgozása és támogatása

Feladat:

- Nemzetiségi hagyományok feltérképezése
- Kulturális javaslatok kidolgozása és finanszírozásuk érdekében pályázatok írása

4.3.2 KÖRNYEZETI FENNTARTHATÓSÁG PRIORITÁSAINAK ÉS CÉLJAINAK KITŰZÉSE

Dunavarsány városában a magyarországi állapotot tükrözve a környezet védelme még nem vált a társadalmi és a gazdasági élet szerves részévé.

Az Önkormányzat a jelenlegi eszközrendszer helyi továbbfejlesztését látja alapvetően fontosnak. Az eszközök közül kiemelt szerepű a környezeti nevelés valamint a társadalmi részvétel erősítése, melynek eredményei talán a legkevésbé mérhetőek, viszont ideális esetben az egész helyi közösségre kiterjednek és hatásai az élet minden területén jobban érzékelhetőek lesznek.

Környezeti nevelés és tudatformálás

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: Az előző tervezési periódusban meghatározott indikátorok értékei nem változtak.

Cél: Települési szintű környezeti nevelési program kidolgozása különböző korosztályok számára.

Feladat:

- Óvodai Nevelési Alapprogram keretén belül óvodai kézikönyvek beszerzése, zöld óvodaudvar kialakítás támogatása, terepgyakorlatok kezdeményezése.
- Az általános iskolában a Nemzeti Alaptanterv (NAT) keretén belül a környezet és természetvédelemmel foglalkozó órakeret növelése, szakkörök támogatása, szakelődök biztosítása és internet hozzáférés elősegítése.
- Környezeti neveléshez és tudatformáláshoz kapcsolódó települési szintű éves verseny (korosztályos megoszlással) szervezése.

Levegő

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A kaszált zöldfelületek mértéke nem a célértéknek megfelelően, de kis mértékben növekedett. Az előző periódusban 20 212 m² útfelület portmentesítése történt meg.

Cél: A jó levegőminőség megőrzése

Feladat:

- Korszerű tüzeléstechnikai berendezések és megújuló energia népszerűsítése a településen
- Az önkormányzati épületek megújuló energiára való átállítása
- Az egyéni közlekedési szokások alakítása szemléletformálással, folyamatos tájékoztatással.
- A gyalogos és a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása
- Zöldfelületek rendszeres kaszálása az allergén növényzet eltávolítása végett
- Útfelületek portmentesítése
- A városban működő ipari üzemek emissziójának kontrolja és lehetséges csökkentése

Zaj- és rezgésvédelem

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi periódusban tervezett 1 db zaj- és rezgésmérésre került sor, mely a város térintő főközlekedési utak zajterhelését vizsgálta.

Cél: A környezeti zajok, rezgések minimalizálása

Feladat:

- A meglévő zaj és rezgés források feltárása, pontos nyilvántartása
- Zajterhelés csökkentése az egyéni közlekedési szokások alakításával és formálásával
- Zöldfelületi fejlesztések a zajvédelem javításának érdekében
- Zajkibocsátási határérték megállapítása
- A meglévő problémát okozó zajforrások kibocsátásának csökkentése, korlátozása
- A település zajtérképének elkészítése.

Víz

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi tervezési periódusban a szennyvíztisztító korszerűsítése megkezdődött.

Cél: A vízminőség jogszabályoknak megfelelő szinten tartása.

Feladat:

- A felszíni és felszín alatti vizek minőségének megóvása, állapotának javítása
- Szennyvíztisztítás korszerűsítése, beruházás üzemeltetésének megkezdése
- Ivóvízminőség jogszabályoknak megfelelő rendszeres ellenőrzése

Talaj

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi tervezési periódusban meghatározott indikátorban nem történt változás.

Cél: A termőterületek korszerű hasznosítása, a talajminőség fenntartása.

Feladat:

- Városi szintű földvédelmi stratégia kidolgozása, amivel mind a mennyiségi mind a minőségi védelmet biztosítani lehetne
- Agrár-környezetvédelmi program kidolgozása a talajvédelem érdekében
- Biogazdálkodás elterjesztésének elősegítése

Természet- és tájvédelem

Az Európai Természetvédelmi Stratégia, melyhez hazánk is csatlakozott, alapelveit figyelembe véve, a stratégia célja megállítani a pusztulást, helyreállítani az ökológiai koherencia figyelembevételével elkezdni és biztosítani az emberek részvételét.

Tájvédelmi szempontból fontos a természetes valamint kultúrtörténeti táji értékek felmérése és fenntartása.

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi tervezési periódusban meghatározott indikátorban nem történt változás.

Cél: A természetes élőhelyek védelme, kialakítása.

Feladat:

- A természeti értékek feltérképezése a tájérték-kataszterezés módszerének alkalmazásával
- A természet közeli területek állapotának megóvása, ha szükséges helyi védettségű terület(ek) kijelölésével
- Az erdősültség arányának növelése
- Védőfásítások kialakítása a mezőgazdasági művelésből eredő por szennyezés csökkentése érdekében
- Folyamatos együttműködés az állami természetvédelem, és a Nemzeti Parkok képviselőivel

Épített környezet és területhasználat

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi tervezési periódusban meghatározott indikátorban nem történt változás.

Cél: Az épített környezet állapotának fenntartása, fejlesztések a hagyományok megtartásával, valamint a helyi építészeti értékek védelmének biztosítása.

Feladat:

- Történelmi, kulturális, népi és ipartörténeti értékek fokozott védelme, állagmegóvása
- Az értékek állapotának és a változásoknak nyomon követésére együttműködés kialakítása az érdekelt/érintett szervezetekkel
- Műemlékek védelmének biztosítása és meglétük népszerűsítése

Zöldfelület gazdálkodás

A város átszellőzésének biztosítását a város zöldfelületi rendszerének fejlesztésével és az összeköttetéseket biztosító utcai zöldsávok és fasorok kialakításával kell megoldani. A zöldfelületek, és szilárd burkolatú utak kialakításával hatékonyan csökkenthető a közlekedésből származó por és levegőszennyezés, illetve zajterhelés.

A városi növényzetnek és a külterületi véderdőknek nagy szerepe van a környező mezőgazdasági területekről származó porszennyezés megkötésében, ezért a megfelelő zöldfelületi ellátottság fontos feladat. A zöldfelületi fejlesztések célja, hogy a zöldfelületek meghatározó részévé váljanak a városszerkezetnek.

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi tervezési periódusban a zöldfelületek rendezésére a terveknek megfelelően több forrást tudott biztosítani az önkormányzat.

Cél: Egységes városias zöldfelületi rendszer létrehozása

Feladat:

- Zöldfelületi kataszter létrehozása
- Városzöldítési program kidolgozása
- A meglévő városi zöldfelületek állapotának javítása, illetve új területek bevonása a park fenntartásba (közmunka programhoz kapcsolódó lehetőség)
- Zöldsávok és fasorok felújítása, létesítése, kibővítése
- Falak és tűzfalak zöldítése, zöldtetők népszerűsítése
- Önálló rendelet alkotása a közhasznú zöldfelületekről

4.3.3 GAZDASÁGI FENNTARTHATÓSÁG PRIORITÁSAINAK ÉS CÉLJAINAK KITŰZÉSE

Foglalkoztatás

Az általános foglalkoztatást javító és munkahelyteremtő célok fontosak a település számára. Ennek köszönhetően, valamint a főváros közelsége miatt a munkanélküliek száma alacsony a településen.

A munkanélküliség ellen továbbra is küzdeni kíván az Önkormányzat, mivel a munkanélküli családokban romlanak az életkörülmények és az emberek életminősége, másrészt az Önkormányzat szociális kiadásai emelkednek a támogatások, segélyezések miatt.

A munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése érdekében az Önkormányzat:

- a fejlesztési elképzeléseknél meghatározottak szerint segíti a helyi ipart, a helyi vállalkozásokat, valamint az idegenforgalommal érintett vállalkozókat,
- segíti a helyi gazdaság megerősödését, ehhez igyekszik kedvező feltételeket teremteni, hogy a vállalkozók számára munkahely-bővítési lehetőséget teremtsen,
- a közszolgáltatások megtartása, illetve bővítése révén munkahelyet teremt, és tart fenn a köztisztviselők, közalkalmazottak foglalkoztatásával,
- aktívan részt vesz a munkaadók és munkavállalók igényeinek közvetítésében, ehhez a honlapján hirdetési lehetőséget biztosít,
- az adópolitikájában a lehetőségekhez képest kedvezményeket biztosít azon helyi vállalkozások számára, akik helyi munkaerőt alkalmaznak,
- rendszeresen együttműködik a munkaügyi hivatalokkal.

A foglalkoztatás javításán belül mindenképpen szükséges megemlíteni a közfoglalkoztatást. A közmunka program előnyt biztosít az állás nélküli személynek azáltal, hogy a közmunka ideje munkavégzésnek minősül, másrészt előnyt jelent a foglalkoztatónak, mivel kedvező anyagi feltételekkel (részben a munkaügyi központ pályázati finanszírozásával) tud ellátni közcélú feladatokat.

A közmunkások foglalkoztatásával kapcsolatban az Önkormányzat

- megvizsgálja a közmunkások foglalkoztatásának lehetőségeit,
- kihasználja a közmunkával való foglalkoztatás finanszírozási előnyeit.

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi tervezési periódusban a munkanélküliek száma csökkent.

Cél: A munkaképes korúak foglalkoztatásának növelése

Feladat:

- Új vállalkozások ipari területre telepítésének vonzóvá tétele önkormányzati kedvezményekkel
- Továbbképzési, átképzési, felnőttképzési programok elindítása, csatlakozás a kistérségi, regionális programokhoz
- A közfoglalkoztatási programba bevont lakosok számának növelése

Idegenforgalom

Ki kell használni azt, hogy Magyarország egyre népszerűbb turisztikai célpont a külföldi látogatók számára, és jó ütemben fejlődik a belföldi turizmus is. A turisztikai kínálat az igényeket figyelembe véve egyre szélesedik, ahol a településnek meg kell találnia, illetve ki kell alakítania saját arculatát, és tovább kell fejlesztenie a turisztikai vonzerejét.

A turisztika fontos azért is, mert mint jelentős élők munkája igényű szolgáltató ágazat fontos munkahelyteremtő, illetőleg népességmegtartó képessége is jelentős lehet.

Az idegenforgalom fejlesztésével együtt jár a környezet károsodásának veszélye. Ezért feltétlenül szükség van a két ágazat érdekeinek harmonizálására, a potenciális konfliktusok kialakulásának megelőzésére. A turisztikai fejlesztéseknél szükség van az érdekelt helyi vállalkozások és civil szervezetek véleményének kikérésére.

A természeti értékek feltárására, kihasználására, és hosszú távú fenntartására feltétlenül szükséges az együttműködés elmélyítése a környező települések önkormányzataival.

Az adottságokból következően a kirándulási, nyári pihenési, valamint a sokféle szabadidős sportolási lehetőségeket kínáló kikapcsolódási régió adottságait kell kidomborítani, ahol az olyan elemek, mint a zöldturizmus és a fenntartható turisztikai szolgáltatások, összekapcsolhatók a hagyományokkal, a kultúrával.

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi tervezési periódusban az idegenforgalom eredménymutatói nem változtak.

Cél: Turisztikai beruházások partneri alapon történő elősegítése

Feladat:

- Az idegenforgalom, illetve a település látogatottságát, ismertségét segítő rendezvények támogatása
- Ráckevei(Soroksári) - Duna úszó lápjai, valamint a Ráckevei Duna-ág elnevezésű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület zöldturisztikai fejlesztése
- A város népszerűsítése, akár térségi összefogáson keresztül, mint turisztikai célpont
- Duna-parti sétány fejlesztési lehetőségeinek felmérése
- A bányatavak turisztikai attrakciófejlesztési lehetőségeinek felmérése

Ipar, gazdálkodó szervezetek

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi tervezési periódusban a célterület eredménymutatói nem változtak.

Cél: A település gazdasági fejlődését megalapozó fejlesztések végrehajtása, a település gazdasági versenyképességének elősegítése érdekében.

Feladat:

- Az ipar letelepedéséhez szükséges infrastruktúra biztosítása
- Vállalkozási kedv támogatása, ösztönző rendszer kidolgozása
- Kedvezményes letelepülés feltételeinek megteremtése

Mező- és erdőgazdaság

Dunavarsány városának célja természetbarát mező és erdőgazdálkodás elősegítése és megvalósítása a város területein.

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi tervezési periódusban a célterület eredménymutatói nem változtak.

Cél: Természetbarát mező- és erdőgazdálkodás megteremtése a településen

Feladat:

- Vállalkozások számának növelése a kedvező gazdálkodási feltételek biztosításával
- Kis- és közepes mezőgazdasági üzem- és tábla-méret.
- Vetésforgók alkalmazása, vegyszerek használatának csökkentése
- Rét- és legelőgazdálkodás fejlesztése.
- A hagyományos kert- és szőlőkultúra megőrzése illetve visszaállítása
- Település erdőszültségi mutatóinak növelése

Vízgazdálkodás

A csatornahálózat és a vízvezetékrendszer kielégítő állapotának fenntartását az önkormányzat kiemelten feladatként kezeli. Ezek közül a szennyvíztisztító telep korszerűsítése pályázati támogatással folyamatban van.

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi tervezési periódusban a tervezett mértékre emelkedett a vízhálózat éves karbantartásának száma. A szennyvíztisztító fejlesztés elkezdődött, befejezése ebben a tervezési periódusban várható.

Cél: Integrált vízgazdálkodás megvalósítása és vízhez kapcsolódó konfliktusok minimalizálása

Feladat:

- A Ráckevei-Soroksári Duna ág vízminőségének védelme
- Csapadékvíz elvezető hálózat rekonstrukciójának elvégzése
- Az ivóvízhálózat folyamatos karbantartása
- A vízfolyások rendszeres karbantartása
- Szennyvíztisztítás korszerűsítését célzó beruházás megvalósítása és üzembe helyezése
- Szennyvízcsatorna hálózatra való rákötések arányának növelése

Közlekedés

A közlekedési infrastruktúra fejlesztése pozitív irányba befolyásolja a település fejlődését. Az infrastruktúra-fejlesztést gyakran más fejlesztésekkel elért eredmények kényszerítik ki. A megvalósult infrastruktúra fejlesztések gyakran újabb igényeket indukálnak, és megnyitják a továbblépés lehetőségét.

Az Önkormányzat fontosnak tartja a közúthálózat, a járda, és kerékpárút fejlesztéseket.

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi tervezési periódusban célérték alatti mértékben, de növekedett a felújított bel- és külterületi utak hossza, a város parkolóhelyeinek száma és az új járdaszakaszok hossza. A kitűzött célértéknek megfelelő növekedést ért el a város felújított járdaszakaszok hosszának tekintetében.

Cél: A közlekedési infrastruktúra fejlesztése

Feladat:

- A motorizált közlekedés csökkentése a lég- és zajszennyezés csökkentésének érdekében
- A biztonságos kerékpáros közlekedés feltételeinek kialakítása, új kerékpárutak építése
- A közlekedési eredetű területfoglalás csökkentése parkolóhelyek kialakításával
- A biztonságos gyalogosközlekedés elősegítése

Hulladékgazdálkodás

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi tervezési periódusban célérték alatti mértékben, de csökkent az illegális hulladéklerakók száma. A tervezett szervezett lakossági hulladékgyűjtések megszervezésre kerültek.

Cél: A korszerű hulladékgazdálkodás feltételeinek megteremtése

Feladat:

- Szemléletformálás a lakossági hulladékégetésből származó légszennyezés csökkentése érdekében
- megmaradt illegális hulladéklerakók felszámolása
- Szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése, elterjesztése
- Szerves hulladékok házi komposztálásának elősegítése
- Lakossági hulladékgyűjtés (papírgyűjtést is ideértve) szervezése

Energiagazdálkodás

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A tervezési periódusban 62 millió Ft Kohéziós Alap támogatásból megvalósult a Dunavarsány Városi Önkormányzat tulajdonában és üzemeltetésében levő Weöres Sándor Óvoda, Petőfi Sándor Művelődési Ház és a Dunavarsány és Környéke Gyermekjóléti- és Családsegítő Szolgálatépületeinek energetikai korszerűsítése. Az energetikai korszerűsítés keretében az épületek nyílászáró cseréi történtek meg, valamint a homlokzati hőszigetelés és a fűdémszigetelés korszerűsítésére, és a tetőkön napelemes rendszer kiépítése került sor. Az épületenergetikai korszerűsítésekből kifolyólag már a 2018. évben az üzemeltetésben költségmegtakarítás keletkezett.

Cél: Az energiafelhasználás további racionalizálása és csökkentése a lehető legkisebb szintre

Feladat:

- Energiastratégia kidolgozása
- A megújuló energia használat részarányának növelése

- Energetikai információs pont létrehozása az energiatudatosság és energiatakarékosság népszerűsítésére (lakossági tájékoztatás)
- Zöld iroda program elindítása a városban

Városmarketing

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A korábbi tervezési periódusban a célterület eredménymutatói nem változtak.

Cél: Dunavarsány városának népszerűsítése

Feladat:

- Egységes városi marketing arculat kidolgozása
- Az arculathoz illő kommunikációs anyagok megjelentetése
- Interaktív és felhasználóbarát városi weboldal felépítése

4.3.4 INTÉZMÉNYI FENNTARTHATÓSÁG PRIORITÁSAINAK ÉS CÉLJAINAK KITŰZÉSE

A program célja, hogy a helyi programban megfogalmazott fenntarthatósági célokhoz megteremtse, illetve leírja a szükséges intézményi fejlesztéseket. Ezek megvalósításával a dokumentum valódi fenntarthatóságot teremtené a településen.

A város már sikeresen pályázott 2008 évben az Államreform Operatív program forrásaira, melynek eredményeképpen a polgármesteri hivatal szervezetfejlesztésére került sor: új rendszer bevezetésével, ONR szoftverek beszerzésével, az együttműködők számára biztosított képzésekkel történt a folyamatok fejlesztése. A projekt célja az ügyfélközpontúság megteremtése a közszolgáltatások színvonalának növelése, a folyamatok egyszerűsítése és átláthatóságának biztosítása volt.

A pályázati tevékenység továbbra is fontos tevékenysége az önkormányzatnak.

A sikeres pályázatok érdekében:

- aktív pályázatfigyelést kell végezni,
- a pályázatok megírására a szükséges szakértelemmel és tehetséggel rendelkező személyt/személyeket kell keresni és megbízni (lehet külsős is),
- lépéseket kell tenni az adott fejlesztés megyei, kistérségi, illetve régiós fejlesztési programba való illesztéséhez,
- a pályázatok benyújthatósága érdekében a kiemelt fontosságú fejlesztésekre előre terveket kell készíteni,
- meg kell vizsgálni a sikeres pályázatokra ösztönző érdekeltségi rendszer kidolgozásának szükségességét.

Az önkormányzat jó gazda módjára kell, hogy viselkedjen és képesnek kell lennie arra, hogy a fejlesztésekre kidolgozott projektek végrehajtását biztosítsa.

Informatikai fejlesztések

Az informatikai lehetőségek biztosítása a települési önkormányzatok számára a modern kor követelményeihez való igazodás, felzárkózás követelményét jelenti.

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: Az önkormányzati honlaphoz köthető közösségi média oldalak száma 1-gyel nőtt.

Cél: az internet elérés biztosítása a település minden lakosa számára

Feladat:

- egy korszerű önkormányzati honlap folyamatos karbantartása, melyen az Önkormányzattal és intézményeivel kapcsolatos fontosabb tájékoztatás biztosítható,
- önkormányzati honlaphoz köthető közösségi média oldalak számának növelése
- az internet hozzáférés biztosítása a lakosság széles köre számára akár az önkormányzati intézményeknél biztosított WiFi hozzáférésekkel is,
- az önkormányzati feladatellátásban közreműködő, az informatikai eszközök használatát is igénylő területeken történjen meg az érintett személyek számítógép-kezelési képzése.

Alkalmazottak képzése

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: A város a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztés Operatív Program keretéből 7 millió forint támogatást nyert az Önkormányzat ASP Központozóhoz való csatlakozásának megteremtésére. Az ASP szakrendszerek teljeskörű bevezetése és használata, az elektronikus ügyintézési portál kiterjesztése, az elektronikus ügyintézéshez kapcsolódó feltételek kialakítása, valamint oktatás megvalósítása történt az elnyert forrásból és a szükséges számítástechnikai eszközök beszerzésére is sor került. A projekt 2018-ban zárult.

Cél: az önkormányzati intézmények alkalmazottainak felkészítése a fenntarthatósági program megvalósítására, az abban való aktív részvételre

Feladat:

- Képzési igények felmérése és az erre épülő középtávú képzési program kidolgozása
- A képzési program anyagi feltételeinek megteremtése
- Ügyfélbarát önkormányzati intézményrendszer létrehozása

Projekt felelősségek kijelölése

Korábbi tervezési periódusban elért eredmények: Az önkormányzat a korábbi tervezési periódusban 10 db sikeres pályázatot készített, amely meghaladja a célul kitűzött indikátor értékét.

Cél: a helyi fenntarthatósági program megvalósításához szükséges anyagi, tárgyi és emberi feltételek előteremtése

Feladat:

- az önkormányzaton belül az egyes program elemekhez tartozó felelősségek meghatározása, aktív pályázatfigyelés és készítés
- évenkénti monitoring a megvalósításról és szükség esetén korrigálás

5 INDIKÁTOROK ALKALMAZÁSA

A fenntarthatóság helyi indikátorainál a cél az, hogy a közösség számára lehetőséget nyújtson saját prioritásainak felismerésére és az azokat érintő folyamatok követésére. Az indikátorok folyamatos alkalmazása erősítheti az emberek elkötelezettségét a közösség jóléte iránt, és elszámolhatóvá teszi mind az egyéneket, mind a közösséget az elért eredményekről. Ha a mutatók nem elég érthetőek a közösség számára, a céljukat nem fogják elérni.

5-1. táblázat: Eredményindikátorok

Eredménymutató megnevezése	Kiindulási érték (2020.)	Céltérték (2025.)
<i>Társadalmi fenntarthatóság eredménymutatói</i>		
<i>Népességi folyamatok</i>		
A település lélekszáma	8 522 fő	9 000 fő
<i>Egészségügyi, szociális ellátás</i>		
Szűrővizsgálatok száma	3	5 db/év
Egészséges életmódot népszerűsítő aktivitások száma	0	1 db/év
<i>Oktatás</i>		
Bölcsőde építése	0 db	1 db (48 fő)
Tanulmányi ösztöndíjban részesülők száma	33 fő	+ 5 fő
Helyben tanuló általános iskolások számának növelése 8 tantermes általános iskola építésével	745 fő	985 fő
Tanórán kívüli foglalkozások száma	68 db	75 db
<i>Kultúra, társadalmi szervezetek</i>		
Társadalmi szervezetek száma	35 db	40 db
Kulturális- és sport rendezvények száma	20 db/év	23 db/év
Testvérvárosi kapcsolatok száma	3	4
<i>Nemzetiségi és kisebbségi feladatok</i>		
Nemzetiségi identitáshoz kapcsolódó rendezvények száma	2	3
<i>Környezetvédelem</i>		
<i>Környezeti nevelés</i>		

Eredménymutató megnevezés	Külsőérték (2020.)	Célérték (2025.)
Korosztályos környezeti nevelési programok száma	0	3
Környezeti neveléshez kapcsolódó versenyek (/év)	0	1
Levegő		
Zöldfelületek kaszálása	24 ha	25 ha
Megújuló energia népszerűsítését támogató tevékenység (/év)	0	4
Útfelületek pormentesítése	20 212 m ²	20 000 m ²
Zaj, rezgés		
Zaj-, rezgésmérés	1 db/év	2 db/év
Víz		
Ivóvízminőség-ellenőrzés	jogszabályoknak megfelelően rendszeresen	jogszabályoknak megfelelően rendszeresen
Szennyvíztelep korszerűsítése		
Talaj		
Talajvédelmi stratégia	0	1
Természetvédelem		
Tájérték-kataszterezés	0 db	1 db
Épített környezet, zöldterület-gazdálkodás, területhasználat		
Zöldfelületek rendezésének költsége	20 M Ft	22 M Ft
Városi zöldfelületek mérete	24 ha	+5%
Városi fenntarthatóság eredménymutatói		
Foglalkoztatás		
Munkanélküliek száma	3,3 %	2 %
Közfoglalkoztatási programban részt vevők száma	0 fő	6- 10 fő

Eredménymutató megnevezése	Kiindulási érték (2020.)	Célérték (2025.)
Idegenforgalom		
Idegenforgalomhoz kötődő vállalkozások száma	5 db	7 db
Vendégéjszakák száma	1691 (2014. évi adat)	+10%
Idegenforgalmi attrakciók száma	3	5
Ipar, gazdálkodó szervezetek		
Ipari vállalkozások száma	895	+10%
Ipari vállalkozások által foglalkoztatottak száma	910 fő (2011. évi népszámlálás adat)	+10%
Mező- és erdőgazdálkodás		
Mező- és erdőgazdasághoz köthető vállalkozások száma	6 db	8 db
Vízgazdálkodás		
Vízhálózat éves karbantartásának száma	3	4
Szennyvízhálózat rekonstrukció (rekonstrukcióra szoruló kritikus szakaszok, településrészek tekintetében)	5 szakasz	3 szakasz
Közlekedés		
Felújított bel- és külterületi utak hossza	4 km	7 km
Parkolóhelyek száma	480 db	530 db
Felújított járda hossza	7 km	10 km
Új járda hossza	4 km	6 km
Kerékpárutak hossza	2 km	+ 2 km
Útkarbantartási munkálatok	1000 nm kátyú/év 1000 nm patkarendezés/év	1000 nm kátyú/év 1000 nm patkarendezés/év
Hulladékgazdálkodás		
Illegális hulladéklerakók száma	4 db	0db
Szelektív hulladékgyűjtésben résztvevő ingatlanok száma	3000 db	3060 db
Szervezett lakossági hulladékgyűjtések száma	3 db	4 db
Energiagazdálkodás		
Megújuló energia használatának aránya	30 %	35 %

Eredménymutató megnevezése	Kiindulási érték (2020.)	Célték (2025.)
Zöldiroda programban résztvevő irodák száma	0 db	2 db
<i>Városmarketing</i>		
Városmarketinghez köthető kiadványok és megjelenések száma	0 db	10 db
<i>Önkormányzati fenntarthatósági eredménymutatók</i>		
<i>Informatika</i>		
Önkormányzati honlaphoz köthető közösségi média oldalak száma	1	3
Wi-Fi hozzáférési pontok száma	-	teljes lefedettség
<i>Önkormányzati alkalmazottak képzése</i>		
Képzések száma	1	3
Képzésekben résztvevő alkalmazottak száma	35 fő	alkalmazottak 100%-a
<i>Projektfelelőségek kijelölése</i>		
Sikeres pályázatok száma	10 db	12 db

6 VÉGREHAJTÁS, MONITORING

Végrehajtás

A fenntarthatósági program végrehajtása olyan, széleskörű társadalmi együttműködéssel megvalósuló folyamat, amelynek elengedhetetlen része a rendszeres monitoring és az időszakos stratégiai felülvizsgálat. A program kivitelezése helyi szinten bővíti a fenntarthatóságról, az azt veszélyeztető folyamatokról és a szükséges értékváltásról rendelkezésre álló tudást. A rendszeres visszacsatolás révén lehetővé teszi a helyi rendeletek, településfejlesztési politika és a végrehajtásért felelős intézményrendszer rendszeres megújítását.

A program végrehajtásának fontos része a végrehajtásért felelős és közreműködő szervezetek meghatározása, amit az alábbi 4 táblázat foglal össze.

Végrehajtásért felelős szervezet	Feladat
Dunavarsány Város Önkormányzata	ld. 4.3 fejezet
Közreműködő	Feladat
Pest Megyei Kormányhivatal Munkaügyi és Munkavédelmi Főosztály, Foglalkoztatási Főosztály	Adatszolgáltatás, szakmai együttműködés
Központi Statisztikai Hivatal	Adatszolgáltatás
Civil szervezetek	Lakossági programok szervezése, aktív részvétel, véleményezés
Vállalkozások	Aktív részvétel
Lakosság	Véleményezés, rendeletek betartása, aktív részvétel

6-1. táblázat: Társadalmi feladatok végrehajtása

Végrehajtásért felelős szervezet	Feladat
Dunavarsány Város Önkormányzata	ld. 4.3 fejezet
Közreműködő	Feladat
Pest Megyei kormányhivatal Érdi Járási Hivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály	Véleményezés, szakhatósági felügyelet, szakmai segítségnyújtás
Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság (vízügyi hatóság)	Véleményezés, szakhatósági felügyelet, szakmai segítségnyújtás
Pest Megyei Kormányhivatal Mezőgazdasági Szakigazgatási Szervei	Véleményezés, szakhatósági felügyelet, szakmai segítségnyújtás
Kulturális Örökségvédelmi Hivatal	Védetté nyilvánítás, véleményezés
Duna-Ipoly Nemzeti Park	Véleményezés, szakhatósági felügyelet, szakmai segítségnyújtás
Civil szervezetek	Lakossági programok szervezése, aktív részvétel, véleményezés
Vállalkozások	Aktív részvétel
Lakosság	Véleményezés, előírások betartása, aktív részvétel

6-2. táblázat: Környezeti feladatok végrehajtása

Végrehajtásért felelős szervezet	Feladat
Dunavarsány Város Önkormányzata	ld. 4.3 fejezet
Közreműködő	Feladat
Pest Megyei Kormányhivatal Közlekedésfelügyeleti Főosztály (közlekedési hatóság)	Engedélyezés, szakmai felügyelet
Magyar Közút Nonprofit Zrt. Pest Megyei Igazgatósága	Véleményezés, szakmai segítségnyújtás
Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság (vízügyi hatóság)	Véleményezés, szakhatósági felügyelet, szakmai segítségnyújtás
Pest Megyei kormányhivatal Érdi Járási Hivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály	Véleményezés, szakhatósági felügyelet, szakmai segítségnyújtás
Civil szervezetek	Támogató részvétel
Vállalkozások	Aktív részvétel
Lakosság	Véleményezés, előírások betartása, aktív részvétel

6-3. táblázat: Gazdasági feladatok végrehajtása

Végrehajtásért felelős szervezet	Feladat
Dunavarsány Város Önkormányzata	ld. 4.3 fejezet
Közreműködő	Feladat
Civil szervezetek	Támogató részvétel
Vállalkozások	Aktív részvétel
Lakosság	Véleményezés, előírások betartása, aktív részvétel

6-4. táblázat: Intézményi feladatok végrehajtása

Monitoring

A program által kijelölt feladatok végrehajtásának előrehaladását a települési önkormányzat illetékesei évente ellenőrzik, értékelik. A felülvizsgálat alapját az eredménymutatókban beállt változások, azok irányai képezik. Ezen eredmények, illetve az időközben esetlegesen változó környezet hatására a program új szempontok szerint szükségyszerűen módosítható. A változó szempontok ugyanakkor az indikátorrendszer fejlesztését, alakítását, hangsúlyainak átértékelését teszik szükségessé.

A program megvalósításában elért eredményekről tájékoztatni szükséges a képviselő-testületet, lakossági fórumon a település lakosait, az együttműködő civil és egyéb közreműködő szervezetek képviselőit.

Felhasznált irodalom

- Szlávik János: Fenntartható környezet- és erőforrás-gazdálkodás, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2005
- Kerekes Sándor: A környezetgazdaságtan alapjai, Aula kiadó, Budapest, 2009
- Gyorsvizsgálat: Fenntarthatósági jelentések: az uniós intézmények és ügynökségek értékelése, Európai Számvevőszék, 2019. június
- Útmutató a Fenntartható Fejlődés Helyi Programjai (Local Agenda 21) elkészítéséhez, 2002
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia, Nemzeti Fejlesztési Ügynökség 2007
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia 2012-2024, Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács, 2013

Egyéb források:

- Helyi Építési Szabályzat
- Dunavarsány településfejlesztési Konceptiója, 2017
- Dunavarsány Integrált Településfejlesztési Stratégiája, 2017
- Dunavarsány Turizmusfejlesztési Stratégiája, 2017
- Dunavarsány Intézményfejlesztési Stratégiája, 2017
- Dunavarsány Megújulóenergia Stratégiája, 2017
- Dunavarsány Város Közlekedésfejlesztési Konceptiója, 2016
- Csillagváros: Dunavarsány jövőstratégiája, 2017
- Központi Statisztikai Hivatal honlapja www.ksh.hu
- Dunavarsány város önkormányzatának hulladékgazdálkodási terv felülvizsgálata (2015-2020), Agria Nova Kft.
- Dunavarsány város honlapja www.dunavarsany.hu
- Hulladékgazdálkodási közszolgáltató honlapja www.multiszint.hu
- Dél-Pest Megyei Víziközmű Szolgáltató Zrt. honlapja www.dpmv.hu

Budapest, 2020. június

Rákóczy-Kiss Richárd
Ügyvezető

Vas Györgyi
Projekt menedzser